evrensel

1 Haziran 2019 Cumartesi ◆ Sayı: 110

ekmek ve gül

Sandık bir şeydir, örgütlü güç her şey! 3

Peşini bırakma 9

Asyalı konfeksiyon işçileri ‘Ben de’ diyor 11

Satıcı bize sesleniyor 18

Bize “ateşi paylaşacaksınız” dediler. Acıyı, yoksulluğu.
Birleştirdik ellerimizi, ısındık.

Sennur SEZER

İÇİNDEKİLER

Sandık bir şeydir, örgütlü güç her şey.....3
Sema Barbaros
Umudumuzu mücadeleyle birleştirelim.....4
Ayşegül Altınkaynak
Biraz nefes alabilmek biz kadınların elinde.....4
Sultan Karataş
Ortada 'kişisel beka' var.....4
Eda Türeoğlu
Bizim yardımları, kömürü, ekmeği keseceklermiş.....5
Hanife Akkuş / Ayfer Kaplan
Kadınlar kreş talebine imzasını atıyor.....5
Reyhan Başaran
'Taşeronu kaldırdık' deyince televizyonu atasım geliyor..6
Hafize Bulut
Çaresizlik içinde beklemek istemiyorsak.....6
Mevhibe Akdeniz
'Markaya değil, ucuzuna bakıyoruz'.....6
Sevinç Gündüz
Biz önemliyiz; temizlik olmadan sağlık olmaz.....7
Günseli Uğur
Sigorta yok, gelecek yok, para yok.....7
Zahide Çerikçi Kiper
TARİH: Temizlik İşçilerine Adalet Günü.....8
Müslime Karabatak
Peşini bırakma!.....9
İlke Işık
Annem için adalet herkes için adalet demektir.....10
Açelya, Gökay, Koray Şengül
Mahalleli çocuk istismarına karşı bir arada.....10
Meryem Kaya
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....11
Berivan Balkay
Kriz derinleşiyor kadın işsizliği artıyor.....12
Doç. Dr. Nilgün Tunçcan Ongan
Sözleşmelerde kadın işçilerin talepleri neden..... 14
Arzu Erkan
Ünaldı'da işçi olmak: Küfür, şiddet, taciz.....15
Zelal Arar
Adı 'İşçilerin kırık hayalleri ve sömürdüğümüz haklar.... 15
Eda Türeoğlu
İşçilerin bir araya gelişinden tedirgin oluyorlar.....15
Fethiye emeğiyle yeniden hayat buldu.....16
Nevruz Mersin
SAĞLIK: Koku.....17
Uzm. Dr. Sanem Bilgili
FİLM: Satıcı.....18
Kübra Yeter
Kötü ses yoktur, kadın korosuna girmemiş ses vardır.....19
Özge Özkan
İÇİMİZDEN BİRİ: Türkan.....20
Meltem Teker
KİTAP: Kadınların Göç Hikayeleri.....21
Elif Ekin Saltık
Genç kadınlar 'Okulu bitirmemi engeller' kaygısıyla.....22
Eren Aktaş
Sağlık sisteminin dilsiz emekçileri.....22
Ayşegül Bektaş
Ömrü çalışarak geçen Meral'in hikayesi.....22
Gülsen Sayhan
MEKTUBUMUZ VAR.....23
Akşama ne pişirsem?.....24
Gözde Tüzer

'Seçme hakkını' seçmek... Zora, zorbalığa rağmen...

Hayatımızda yaptığımız seçimlerin bir karşılığı, daha doğrusu istediğimiz türden bir karşılığı olduğunu düşünüyoruz hep; irademizi kullanacağız, seçimimizi yapacağız ve seçimlerimizin sonucunda olmasını beklediğimiz neyse onu yaşayacağız...

Hayaller böyle, gerçekler Türkiye!

Bu ülkede kadınlar ne zaman "seçme" haklarını kullanmak istese, karşılarına zor ve hatta zorbalık çıkıyor.

Bakın, işte şu; yalnızca bir haftanın "zorbalık" bilançosu:

Kocaeli'de Cemal Oturak karısı Özgü Oturak'ı "Akrabalarına gitmesini istemiyordum, gitti" diyerek öldürdü... İzmir'de Cavit A. boşanmak isteyen hamile karısını bıçakladı... Diyarbakır'da Mesut Issı boşanmak isteyen karısı Müzeyyen Boylu'yu öldürdü... Aydın'da Hüsamettin Yavaş karısı Nergis Yavaş'ı bıçaklayarak öldürdü... İstanbul Şehremini'de Özlem Bağdemir, boşandığı ama çocuklarının ısrarı sebebiyle birlikte yaşadığı eski eşi Tuncay Tezcan tarafından boğularak öldürüldü...

Biliyoruz ki bu cinayetlere verilen cezalar "Çorba fazla sıcaktı, gömlek ütüsüzdü, başkasıyla mesajlaştı sandım, erkeklik gururumu incitti" gibi gerekçelerle ya da "kravat taktığı için" indirimlerle kuşa çevrilecek. (Bu arada Nevin Yıldırım'a sistematik tecavüzüne uğradığı Nurettin Gider'i öldürdüğü için verilen indirimsiz müebbet hapis cezasının Yargıtay tarafından onandığını hatırlatalım.)

Kadınlar, hayat yalnızca nefes alıp vermekten ibaret olmasın, şiddetin uzağına, insanca yaşamanın kıyısına varsın diye seçim yaptıklarında "cezalandırılıyor." Ölümle, tehditle, yaşamları boyunca peşlerini bırakmayan sıfatlarla, yoksullukla, korkuyla, gelecek kaygısıyla... Ama "seçme haklarından" vazgeçmiyorlar...

***

Şimdi yine bir seçim zamanı. Bu, kelimenin ilk anlamıyla, "demokrasiye" dair olan, sandıklı oy pusulalı seçimlerden... Bu seçim, tıpkı kadınların yukarıda anlattığımız "seçimleriyle" ne kadar benziyor hiç düşündünüz mü?

"Senden ayrılmak istiyorum" dediğimizde karşımıza nasıl önce erkeğin hiddeti ve şiddeti, sonra ailenin baskısı, mahallenin korkusu, devletin işleri zorlaştırması, çocukların geleceği ile korkutulma, uzayan dava süreçleri ve boşandıktan sonra yoklukla yoksullukla hizaya çekilme varsa, "artık senin yönetmeni istemiyorum" dediğimizde de aynısı çıkarılıyor karşımıza...

"Beka" sorununa çevrilen "belediye seçimleri", çocuklarımızın hayatı, elimizden alınmakla tehdit edilen yardımlar, olmadı mahalle baskısı, yetmezse de devlet eliyle kurulan bir "senin seçimini tanımıyorum" kumpası ile iptal edilip yenileniyor. Dört bir yandan yalan haberler, çarpıtmalar, manipülasyonlar, tevatürler yayılıyor ortaya.

Seçim sonrasında bizi bekleyen "gerçekler" ise ekrandan hızla geçen alt yazılar gibi, bir dolandırma reklamının altında miniminnacık puntolarla yazılan ve suçu dolandırılana atmaya yarayan "bilgilendirme yazıları" gibi geçiyor gözlerimizin önünden.

Mesela; 23 Haziran İstanbul seçimlerinden hemen sonra meclisin ilk işlerinden birinin kadınların nafaka hakkının sınırlandırılması olacağını öğreniyoruz... Cumhurbaşkanı, "Seçimin hemen ertesinde hızla düzenleme yapacağız" diyerek boşanma süreçlerinde "aile arabuluculuğunu" getireceklerini "müjdeliyor." Paket üstüne paket açıklayan Ekonomi Bakanı, "ivmeli dövmeli" paketlerinin içine bakıyoruz; kıdem hakkımızın tırpanlanması, zorunlu bireysel emeklilik çıkıyor karşımıza...

İçimizi yakan her bir çocuk istismarı vakasında "etkili önlem hazırlığımız var" dedikleri yeni düzenlemeleri de seçimden sonraya bıraktıklarını söylüyorlar. Bu "yeni düzenlemeler"le aslında neredeyse af anlamına gelecek uygulamalar tarif edildiğini biliyoruz.

Bunlara krizin etkilerinin iyiden iyiye hissedildiği memleket koşullarında halkı "hissizleştirmek" için seçim öncesi "örtülü ödeneklerden" ortalığa saçılan yardım ve ödentilerin seçim sonrasında vergiyi tabana yaymak adı altında söke söke geri alınacağını eklediğimizde...

Görüyor ve biliyoruz ki bu seçimler yalnızca "Belediyeyi kim yönetecek?" seçimi değildi, şimdi artık daha da çok "Nasıl bir hayat" istediğimizin seçimi haline geldi.

Biz kadınlar, her türden zor ve zorbalığa karşı, erkek-devlet işbirliğinde hayatlarımızın onların "seçtiği biçimde" yaşanmasına "hayır" diyebilmenin ne demek olduğunu, neleri değiştirdiğini bilerek yapacağız seçimlerimizi yine.

Bu sayımız da neleri, nasıl değiştirebileceğimizin işaretleriyle dolu. Kocaeli'de kreş için, İzmir 9 Eylül Hastanesinde ağır çalışma koşullarına karşı kendi birliklerini oluşturan kadınlardan alınacak feyzler var. Bunlara kadına ve çocuğa yönelik şiddet karşısında duygularımıza tercüman olan, ama bununla kalmayıp "Ne yapmalı" sorusuna yanıtlar üreten kadınların yazıları, mektupları ekleniyor. Kriz koşullarında daha da ağırlaşan kadın işsizliğine ilişkin tabloyu hem nedenleriyle hem de sonuçlarıyla ele alıyoruz; genç kadınlar, işçi sayılmayan ama her türlü işin en ağırına muhatap edilenler, işsizlik korkusu yüzünden nelerin görünmez kılındığını anlatanlar...

Elbette bu zor günlerde sanattan, edebiyattan, yüzümüzü güldüren muhabbetlerden, fikrimizi ışıtan bilgilerden vazgeçmiyoruz. Kitap sayfamızda Kadınların Göç Hikayeleri, sinema sayfamızda Asghar Farhadi'nin Satıcı filmi ve her dertten paylaşılacak bir sonuç çıkaran kadınların kadınlığa dair her meseleyi bizlerle paylaşan mektupları sizleri bekliyor sayfalarımızda...

Bir sonraki ay, her şeyin çok güzel olmasına bir adım daha yaklaştığımız bir dergide buluşmayı umuyoruz.

İyi okumalar!

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

evrensel

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Cemal Dursun
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkçı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: 0850 302 20 67
Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama AŞ
Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul
Tel: 0212 682 61 62

Sandık bir şeydir, örgütlü güç her şey

Sema BARBAROS
EMEP İstanbul İl Başkanı

İstanbul halkı için yine ve yeniden bir "seçim" süreci. Seçim tırnak içinde; çünkü gelinen aşamada öyle seçmek diye bir şey yok gibi duruyor. Zira kaybettiği seçimi tanımak istemeyen bir iktidar söz konusu olunca, sandıklar yeniden kurulabiliyor, açılabiliyor, kapanabiliyor. Oysa 24 Haziran seçimlerinde, her ne olmuş olursa olsun, nedense "Atı alan Üsküdar'ı geçiyor"du!

Sonuçta Cumhur İttifakının 'başkanlık sistemi'nde ısrarının pratikte böyle sonuçları oluyor. Her ne kadar YSK tartışmalarıyla sınırlı bir 'yeniden seçim' tartışması yapılıyorsa da haftalar süren uzun zahmetler sonucu açıklanan iptal gerekçesi de, bu başkanlık sistemi ısrarı zemininde düşünülmeli. Zira ayrı düşünülürse akla ziyan olur, bunu kendimize yapmayalım.

AKP ve Erdoğan yönetimi, yıllardır sürdürdükleri siyasi iktidarın en temel dayanaklarından biri olarak her zaman sandığı gösterdi. "Demokrasi" dediler, "millet iradesi" dediler, "sandık sonuçlarına saygı duyacaksınız" dediler... Yıllardır iktidarlarını sağlamlaştırmak için, antidemokratik uygulamalarına dayanak olarak, işçilerden, emekçilerden aldıkları oyları gösterdiler. Tabii ki sandıktan kendileri çıktığı sürece... "Kazandıkları" her seçimin ardından eşitsiz koşullar ve adaletsizlik eleştirilerine yanıt olarak attıkları "Sandık orada kardeşim!" nidalarının, kaybedince bittiğini görelim. Evet seçmek önemli, ama birlikte bir güç değilseniz kazanmış gibi görünseniz de bir toz bulutu halinde kaybedebilirsiniz. Onun için evet, sandık, demokrasi mücadelesinde bir şeydir, örgütlü gücümüz ise her şey!

ÇÜNKÜ ALIN TERİMİZİ ÇALDILAR!

Şimdi hep birlikte bir deneyim daha yaşıyoruz. 31 Mart ile 23 Haziran arası geçen sürede ortaya çıkanlar ve çıkmaya devam edenler... İsraflar, rantlar, yolsuzluklar... Ve işçi ve emekçilere düşen yoksunluklar, yoksulluklar... Kadınlar içinse ayrıca artan şiddet, ayrıca daha fazla işsizlik...

31 Mart seçiminden hemen önce İstanbul Büyükşehir Belediyesinin iktidar yanlısı vakıflara, derneklere, cemaatlere yaptığı yardımlara dair haberleri okuduk. Seçimden kısa bir süre sonra bunlar daha net ortaya çıktı. Çok geçmedi belediyelerden çalışmadığı halde maaş alan AKP Kadın Kolları başkanları, araba ve şoför tahsis edilen parti yöneticileri, tek işi bankamatiklerden para çekmek olan yandaşlar olduğunu okuduk. Yine kısa

Bunca sefalet, bunca yalan dolan, bunca güvensizlik, bunca çirkinlik içinde "Her şey çok güzel olacak" diye bir çağrı duymak, elbette iyi geliyor, güzel geliyor. Değişime dair umudu besliyor çünkü. Ama umut edilenin, seçimle sınırlı bir iyilik, mutluluk hali olmadığı kesin.

sürede AKP'nin "Bütçe yok" dediği için yapılmayan indirimlerin, muhalefet vadedince nasıl da hızlıca yapılabildiğini gördük. Daha neler öğrenecek ve görecektik ki... İstanbul kalesinin düşmesinin AKP'nin çözülmesine gidebileceğini gören iktidar, YSK eliyle duruma müdahale etti. Hem de sadece "Çünkü çaldılar" diyerek... "Kim çaldı, nasıl çaldı, hırsıza ne oldu" sorularına yanıt dahi verme gereği hissetmeden...

Oysa çalınan da hırsız da çoktan ifşa edilmeye başlanmıştı: Mesela Sayıştay raporuna göre yıllık zarar 753 milyon TL, mesela son 5 yıl içinde 20 kat artan bütçe açığı, sadece 2019 yılında 1.1 milyar TL'lik faiz gideri, mesela ihtiyaç dışı alınan araçlar için harcanan 120 milyon TL, sadece son 3 yılda internet sitesine harcanan 80 milyon TL, hiç hayata geçirilmemiş fikir projelerine son 6 yılda harcanan 226 milyon TL...

EVET, KESİNLİKLE BİR ŞEYLER OLDU!

Taşı toprağı altın İstanbul'u eşe dosta, akrabaya, yandaşa pay ederken, "gönül bağı" kurmamış olmak abes olur zaten. Durum böyle olunca "İstanbul'u kaybettik başarılar dileriz" demek öyle kolay olamadı. AKP aslında çok zaman yaptığını yaparak algı operasyonuna başladı; önce İstanbul'un dört bir yanından bilbordlarla İstanbul'a teşekkür etti, sonra olanca muğlak tavrıyla "Bir şeyler olmasa bile kesinlikle bir şeyler oldu" dedi. Ne kadar ileri gidebileceğini ölçtü biçti. Sonuçta İstanbul'u kaybetmenin içindeki çözülmenin hızlanması anlamına geleceğini gördü. Çünkü İstanbul'un kaynaklarının, İstanbullunun alınterinin yağmalanması üzerine kurulu "gönül belediyeciliğinin" tüm planları akamete uğradı. Kaynaklar tartışılmaya, saklananlar ifşa olmaya başlandı. Sonuçta kesinlikle olan bu şeye müdahale etmek gerekirdi. O müdahale de YSK eliyle sandık darbesi oldu.

KURTARICI DEĞİL ÖRGÜTLÜ MÜCADELE

Ekonomik kriz yıkıcılığı artarak devam ediyor... Çocuklarını doyuramayan, borçlarını ödeyemeyen, çalışmaktan bitap düştüğü halde üç kuruşu bir araya getiremeyen, diğer yandan işsizlikten bunalan, geleceksizlikten, çaresizlikten intihara savrulan, iş cinayetlerinde yaşamını yitiren emekçilerin öfkesi büyüyor.

İstanbul'un her ilçesinde, her mahallesinde, her pazarında, her kaldırımında, hatta bizzat belediyeler tarafından kurulan her iftar çadırında yoksulluğun her halini görmek mümkün. Kimse kendisine uzatılan mikrofondan öyle korkarak uzaklaşmıyor da artık. Seçime dair sorulan her sorunun yanıtı akşam ne yeneceğine, okul masraflarına, nasıl geçinileceğine bağlanıyor. Ve devamı da geliyor; yönetenlerin sefahati sorgulanıyor. Bir yanda yoksulluk sefaletle baş etmeye çalışanlar, kendinden vazgeçme çaresizliğine düşen işçiler, emekçiler, en temel haklarına el konulanlar, açlık sınırının altında asgari ücretle yaşamaya çalışanlar, kadın erkek çoluk çocuk saatlerce çalışıp yine de evi geçindiremeyenler... Diğer yanda musluğun başını tutanlar, yedi sülalelerine bin yıl yetecek servetle yaşayanlar, "tek devlet, tek ülke, tek millet" deyip de pek çok ülkede banka hesabı bulunanlar...

"Seçim işlerini bırakın, nasıl geçineceğiz", "Şiddet artıyor, istismar artıyor, koltuk derdindeler", "İş bulamıyoruz, iş bulsak çocukları ne yapacağımızı bilmiyoruz", "Hem sandık deniliyor hem mazbata verilmiyor", "Hani bütçe yoktu o zaman çalışmayanlara nasıl maaş veriliyor", "Hani kriz yoktu, ekonomi iyiydi, niye pazar fiyatları bu durumda"... Sorular birbiri ardına sıralanırken, demokrasi tartışması da daha çok yapılıyor.

Bunca sefalet, bunca yalan dolan, bunca güvensizlik, bunca çirkinlik içinde "Her şey güzel olacak" diye bir çağrı duymak, elbette iyi geliyor, güzel geliyor. Değişime dair umudu besliyor çünkü. Ama umut edilenin, seçimle sınırlı bir iyilik, mutluluk hali olmadığı kesin. Bunun içinse ihtiyacımız olan bir kurtarıcı değil örgütlü mücadeledir. Emekçi halk olarak kendimizi değiştirici asıl güç görmeyince gerisi gelmiyor, gelemiyor. Bunu en çok kadınlar biliyor; ancak kendindeki gücü fark ettiği andan itibaren tüm sorunlarla boğuşabilme cesaretini de gösterebildiğini.

Eğer o seçimden bu seçime gidip gelirken sonunda yine geçim derdine düşmek istemiyorsak, işçiler, kadınlar, gençler olarak kendi taleplerimizin örgütlenmesinden yana seçim yapmalıyız. Her şeyi güzel yapabilmenin önce kendi ellerimizde, sonra kendimiz gibi olanlarla el ele vermekte olduğunun farkına varmalıyız.

Umudumuzu mücadeleyle birleştirelim

Ayşegül ALTINKAYNAK
İletişim-İş Genel Sekreteri

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimlerinin tekrarlanması üzerine PTT işçisi kadın üyelerimizle ettiğimiz sohbette kimi Ekrem İmamoğlu'nun haksızlığa uğramasına tepki gösterdi; İstanbul halkının İmamoğlu'nu daha fazla oyla başkanlığa getireceğini söyledi, kimileri ise yenilgiyi kabul etmeyen AKP'nin bir şekilde yine başkanlığı vermeyeceğini düşündüğünü ifade etti.

'OYUMU AK PARTİ'YE VERDİM AMA YSK'NIN KARARI DOĞRU DEĞİL'

Daha önceki yıllarda genel ve yerel seçimlerde istisnasız olarak AKP'ye oy verdiğini söyleyen üyelerimizin -ki sayıları hiç de az değil- dile getirdiği görüşler oldukça dikkat çekici. Siyasi anlamda yakınlık duyup bugüne kadar hizmetlerinden memnun kaldıkları için ya da başka alternatif olmadığını düşündükleri için AKP'ye oy verdiklerini anlatan işçiler son yıllarda AKP'nin uyguladığı baskıcı yönetim anlayışı nedeniyle kaygılı olduklarını söylüyor, ama yine de 'devletin bekası için' desteklenmesi gerektiğini de düşünüyorlar. Bunların yanı sıra 31 Mart'ta yapılan seçimlerin YSK tarafından iptal edilmesini de doğru bulmuyor, YSK'nın verdiği kararın kendisini güvenilmez hale getirdiğini söylüyorlar. Bu durumda onur ve vicdan sahibi her seçmenin, particilik yapmaksızın hak edene hakkını teslim etmek ve seçmen iradesini yansıtan oylara sahip çıkmak için gerekli hassasiyeti göstermesi çağrısı yapıyorlar.

OYLAR ÇALINDI DİYEN KİMSE YOK

AKP'ye oy veren vermeyen işçiler arasında birçok fikir olmasına rağmen "Seçimlerde usulsüzlük yapıldı. Binali Yıldırım mağdur edildi, seçimlerin yenilenmesi kararını destekliyorum" diyene hiç rastlamadık.

Yaptığımız sohbetler üzerine düşündüğümde işçilerin anlattıklarının sadece bizim iş kolumuzda ve işyerimizdekiler fikirleri olmadığını fark ettim. Aslında İstanbul'un genelini yansıtan bir durum var. Sosyal çevremizde de çoğunlukla aynı tepkiyi yarattığını görmek mümkün.

Ben Ekrem İmamoğlu'nun AKP'nin "İstanbul'u ya alacağız ya alacağız" şeklindeki tutumu yüzünden haksızlığa uğradığını düşünüyorum. Ama İmamoğlu halka durumu sirayet ettirmekte gayet başarılı oldu, iradesi gasbedilen halkın tepkisini umuda çevirmek ve konusunda süreci başarılı bir biçimde yürüttü bence, yürütüyor da. Elbette halkın bir umut büyütüyor olması ve bu umudun peşinden gidiyor olması büyük anlam ifade ediyor. Ancak unutmamak gereken bir nokta olduğunu da düşünüyorum; bugün geldiğimiz noktada ülke, krizin etkileri ile boğuşuyorken, iktidarın baskıcı ve işçi düşmanı politikaları bütün şiddetiyle üzerimize yağarken nihayetinde yerel bir seçim olan İBB seçimlerinin CHP adayı tarafından kazanılmış olması "her şeyin çok güzel olması" için yeterli olmayacaktır. Evet belki bir nefes alabiliriz ama sorunlar her birimiz için çoğalarak varolmaya devam ediyor. Umudu karşılıksız olarak büyümenin sonunda hayal kırıklığı yaşamak da var. Nihayetinde sermaye sahiplerini var eden kapitalist sistem düzeninde olabilecek hiçbir durum yüzde yüz işçinin emekçinin faydasına olmaz. Bir taraftan umuda sahip çıkarken bir taraftan bunları da konuşabilmeliyiz diye düşünüyorum. Evet, haksızlığın karşısında durmalıyız, ama aynı zamanda umudu büyütenleri doğru bir mücadele eksenine katabilmek için, en gerçekçi kurtuluşun işçi sınıfı mücadelesinden geçtiğini anlatmak için bir fırsat olduğunu da düşünüyorum.

ORTADA 'KİŞİSEL BEKA' VAR

Eda TÜREOĞLU
Avcılar / İstanbul

Seçimlerin yenilenmesi konusunda Avcılar'da konuştuğumuz işçi kadınlar ise halkın iradesine darbe vurulduğunu, demokrasiden ne kadar uzaklaşıldığının artık daha net görünür hale geldiğini düşünüyorlar. Görüştüğümüz iki işçi kadının düşünceleri şöyle;

- "Halk karar vermiş ve artık bir şeylerin gerçekten değişmesi için oyunu kullanmış. Ben artık bu hükümetin ne yapmaya çalıştığını anlamak için mantık yürütmüyorum. Madem sonucu kendileri belirleyecek seçimi neden yapıyoruz ki! Demokrasi bize çok uzak..."

- "Benim en merak ettiğim; başka ülkelerdeki insanlar belediye seçimlerini bile yapamayan bir ülke hakkında ne düşünüyor? Tabii 'tek adamlı' yönetim şeklimize yakıştı bu seçim. Tutturmuşlar bir 'beka' sözü, yahu madem bu kadar düşünüyorsunuz bu ülkeyi insanları rahat bırakın da istediklerini seçsinler. Bence beka kişisel bekaya dönüştü. Ama olmayacak, bu halk her şeye rağmen olmaz denileni oldurdu ve yine olacak. Hatta her şey çok güzel olacak!"

Biraz nefes alabilmek biz kadınların elinde

Sultan KARATAŞ
Güzeltepe / İstanbul

Eyüp Güzeltepe Mahallesi'nde merdiven temizliği yaparken kadınlarla sohbetimizin gündemi ekonomik gidişatın hayatımıza etkileri oldu. Cennet abla bu sene memlekete gidiyormuş. Neden gittiğini sordum, İstanbul'da hayatın çok pahalı, geçimin çok zor olduğunu söyledi. Köye gidip bahçe yapacağını, kışlık yiyeceklerini köyden getireceğini, eğer getiremezse önümüzdeki kışı çıkarmada zorlanacağını anlattı. Eve bir tek eşinin emekli maaşı giriyormuş. "Üstümüze başımıza bir şey alamıyoruz, kışlık yiyeceğimizi memleketten getiriyoruz" diyor; "Dışarıya adım attığında para, neredeyse aldığımız nefes para. Vergiler, elektrik, su, doğal gaza gelen zamlar derken üç kuruş maaşımız da daha elimize almadan bitiyor."

Ayşe de bu yaz Karasu'ya gidecekmiş; kışlık peynir, zeytin, konserve, elma, armut, erik kurusu yapacağını anlatıyor. Etin evlerin çok nadir girdiğinin anlatan Ayşe de, hayatın çok pahalı olduğunu söyleyerek dertleniyor.

EKONOMİYİ İYİCE KÖTÜLEŞTİRECEK BİR SEÇİM İSTEMİYORUZ

Alternatifi olan insanlar bunu kullanmaya çalışıyor. Böyle bir imkanı olmayanlar ise daha fazla sıkıntı çekiyor. Her geçen gün hayatta kalma mücadelesi verirken bizim gibi emekçiler için daha da kötüleşiyor durum. Şimdi yeniden İstanbul seçimi var. Ekonominin iyice halkın boynunu bükmesine neden olacak bir sonuç istemiyoruz. Bu yüzden herkesin iradesine sahip çıkmasını istiyorum.

Ekonomideki durumdan en çok mutfakta tencereyi kaynatan biz kadınlar etkileniyoruz. Market market gezip daha ucuzu bulabilmek için her gün indirimleri takip etmek zorunda kalıyoruz, pazarlarda tezgahların önünden en az beş defa geçiyoruz ki en ucuzunu bulalım. Temennim bu hayat pahalılığın son bulması. Elbette biraz nefes alabilmek biz kadınların elinde, omuz omuza gelip güçlenmemiz gerekiyor.

***NOT:** Benimle daha önce röportaj yapan Ekmek ve Gül'e artık ben de röportaj yapıyorum, mektup gönderiyorum. Kadınların bir şeyleri değiştirecek güce katkıda bulunmamı sağlayan Ekmek ve Gül dergisine teşekkürler...*

Kadınlar kreş talebine imzasını atıyor

Reyhan BAŞARAN
Kocaeli

İzmit'in yukarı mahallelerinden biri olan Tavşantepe'de sık sık bir araya geldiğimiz kadınlarla hem ekonomik sıkıntıları hem de sosyal yaşamlarımızı konuşuyoruz, tabii çözüm için neler yapabileceğimizi de tartışıyoruz.

Son günlerde artan yoksulluk, işsizlik ve buna bağlı özellikle gençlerde madde bağımlılığı yine en çok kadınların sorunu oluyor. Bu sıkıntıların ortasında kadınlar birçok şey yapmak, örneğin çalışma hayatına girmek istiyor. Ama özellikle de çocuğu küçük olduğu için çalışamayan kadınlar bir türlü çözüm bulamıyor. Bizim de sohbetlerimizin çoğunu bunlar oluşturuyor haliyle.

Üzerlerine yüklenen sorumluluklar nedeniyle sosyal yaşamdan da uzaklaşan kadınlar için, iyi bir hizmet olarak nitelendirdikleri Tavşantepe'nin Cephanelik bölgesinde, belediyeye ait Kadın Sosyal Yaşam Tesisi mevcut. Ama küçük çocukları olan kadınlar, içinde spor salonu, havuz ve kurslar olan bu tesisten de faydalanamadıklarını söylüyorlar. Burada da yine kreş sorunu çıkıyor karşımıza. Bu aktiviteleri gerçekleştirecekleri saatlerde çocuklarını bırakabilecekleri bir kreşin olmayışı...

Geçtiğimiz günlerde mahallede kuaförlük yapan Suzan ile hem çalışamayan hem de bu tesisteki aktivitelere katılamayan kadınların kreş sorunu ile ilgili neler yapabileceğimizi konuştuk. Bunun ancak kadınların bir araya gelip belediyeye başvurmasıyla hayata geçirilebileceğine karar verdik. Bu görüşümüzü, Sevda ve Havva da destekledi. Kadınların ortak görüşü, kreşin ücretsiz olması gerektiğiydi. Belediyenin her mahallede bu hizmeti ücretsiz sunması gerektiğini savunuyorlardı. Talebimizin yazılı olduğu bir imza metni hazırlayıp, kapı kapı gezmeye başladık. Kısa sürede kadınların ilgi gösterdiği, gerçekleşeceğine inandığı ve bazılarının imza metni alarak kendi sokağındaki kadınlara imzalatmak istediği bir sürece dönüştü. İmza veren kadınlar mahalledeki diğer sorunları da dile getiriyorlardı. "Şunu da eklesek, buna da bir çözüm istesek" diye eklenenlerle oluşturduğumuz bu çalışma hepimizi heyecanlandırdı. Kapılardaki sohbetlerimiz, bir araya gelip talepleri güçlendirmenin önemini ortaya çıkarıyordu.

Kadınlar arasında büyüttüğümüz çalışmaya çocuğu olmadığı halde genç arkadaşımız Yeter de katıldı. Yolda yürürken imza almak için durdurduğu bir kadına konuyu izah ederken, az kalsın kaza geçiriyordu. Güneşin altında uzun saatler bizimle dolaştı durdu. Akşam yemeğini yetiştirmesi gereken Sema da o saate kadar bizimle dolaşıp, imza toplamaktan imtina etmedi. Hep birlikte el ele imzalar topladık.

Önümüzdeki günlerde hep birlikte İzmit Belediyesine götüreceğiz imzalarımızı ve talebimiz gerçekleşene da kadar takipçisi olacağız. Kadınlar el ele verdiğinde ortak talepler üzerinde birleşip örgütlendiğinde mutlaka kazanımlar elde edeceğini biliyoruz.

ANKARA'DA BELEDİYE EL DEĞİŞTİRDİ KADINLAR TEDİRGİN

Bizim yardımları keseceklermiş doğru mu?

Hanife AKKUŞ
Ayfer KAPLAN
Sincan / Ankara

Yer Sincan Fatih'te bir küçük gecekondu mahallesi; halk arasında 103 evler denen bu mahallenin resmi adı Ulubatlı Hasan Mahallesi. Yoksulluğun, işsizliğin kol gezdiği bir mahalle burası. Yıllardır doğu illerinin köylerinden göç alan, büyük şehre, bir umut iş bulmak için gelen, fakat umduğunu bulamayan insanların mahallesi burası. Belediye yardımları, market önlerine akşamları atılan çürük sebze ve meyvelerle hayatlarını devam ettirmeye çalışan kadınların mahallesi. Seçim sonuçlarıyla Ankara'da belediyenin el değiştirmesinden sonra "Abla, bizim yardımları, kömürü, ekmeği keseceklermiş, doğru mu" diye gözleri korkuyla bakan kadınların mahallesi. Seçim sonuçlarının ardından mahalleye haber yapmaya gittiğimiz, ama kendimizi "İnsanlara nasıl yardımcı olabiliriz? Giyisi, yemek, para bir şeyler bulabilir miyiz" diye düşünürken bulduğumuz yer burası.

Burada tanıştığımız Feride ve Gülnihal iki kız kardeş, biyolojik olarak değil tabii. Dayanışma bakımından bir kardeşlik bu, kader kardeşliği. Evlere temizliğe giden, birisi iş bulursa diğeriyle birlikte giden ve aldıkları parayı paylaşan, akşamları birlikte market önünde kalan sebze ve meyveleri toplayan, hiç ayrılmayan bu iki kız kardeşle İstanbul seçimlerini konuşarak başlıyoruz sohbetimize.

Feride gülerek, "Herkes bir anda CHP'li oldu burada. İmamoğlu'na da çok üzülüyorum, elinden oyuncağını almışlar gibi sanki, öyle üzgün geziyor televizyonlarda" diye anlatmaya başladığı konuşmasında bir süre sonra kulağına gelen bir dedikodu üzerinden korkusunu paylaşıyor bizimle: "Ama benim derdim başka. Bir dedikodu dolanıyor. Diyorlar ki, 'Belediye el değiştirdi, bizim gıda, ekmek, kömür yardımını kesecekmiş. Yapabilirler mi abla? Keserlerse ne yer, ne içeriz?"

ÇOCUĞU BIRAKACAK KİMSE YOK, NE YAPAYIM!

İş bulmanın çok zor olduğunu, kocasının kahvede günlüğü 25 liraya iş bulduğunu söyleyen Feride şöyle devam ediyor: "10 lira sigara,10 lira yol parası, 5 lirayla eve dönüyor. Arada ben de temizliğe gidiyorum ama yetmiyor. Ne yapacağız bilmiyorum. Geçenlerde bir eve temizliğe gittim, yanımda küçük oğlumu da götürdüm, biraz şımardı tabii çocuk. Evin hanımı 'Çocuk çok şımarık, bir daha gelme' dedi. Çocuğu bırakacak kimse yok, ne yapalım?"

'HER ŞEY BENİM ÜZERİMDE'

Gülnihal de Feride'yle aynı kaderi paylaşıyor. Kocası 1 yıldır işsiz, her gün kahveye gidiyor ve çocuklara bakmıyor. Gülnihal, "Her şey benim üstümde. Geçenlerde benim küçük oğlan mahallede kendinden büyüklerle kavga etmiş, gençler evi taşladı, eşimi dövdü. Araya gireyim derken, ben de dayak yedim. Kendimizi koruyamıyoruz, çocukları da çete gibi buranın. Bir yere gidiyoruz, aklımız hep çocuklarda" diye anlatıyor.

ÇALIŞMANIN ÖNÜNDEKİ ENGEL ÇOCUK BAKIMI

Sohbetimizin devamında kreş olsa nasıl olur diye konuşuyoruz. Kreş olması, kadınların çocukları güvenebilecekleri bir yere bırakabilmeleri bir çok engeli kaldırıyor çünkü. Feride de Gülnihal de çalışabilmenin önündeki en büyük engelin çocuk bakımı olduğunu düşünüyor.

Ankara'da yeni bir belediye başkanı var, kenti halkçı belediyecilikle yöneteceğini söylüyor. Aradan bir ay geçti fakat hâlâ kadınların sorunlarına dair harekete geçilmedi. Mahallelerde konuştuğumuz kadınların çoğunun sorunu çocuk bakımı. Ücretsiz ve güvenilir kreşler ve etüt merkezleri, çocuk bakımı konusunda kadınların sorunlarının büyük bir kısmını çözeceğe benziyor.

‘Taşeronu kaldırdık’ deyince televizyonu kaldırıp atasım geliyor

Hafize Bulut
Ankara

Taşeron temizlik işçisi Ayşe ve ev kadını Emine, Sincan Ertuğrulgazi Mahallesi’nde yaşayan, altlı üstlü oturan iki komşu. Ayşe, ekonomik koşulların ağırlaşmasıyla evi geçindirmekte iyice zorlandıklarını, ihtiyaçlarını karşılayamadığını anlatıyor, iktidarın ‘Taşeronu kaldırdık’ sözlerine öfke duyuyor. Emine de “Ramazan geldi geleli bir yumurtalı pide alamadım” diyerek yaşadığı burukluğu paylaşıyor.

Emine’nin eşi iki yıl önce vefat etmiş. Eşinden bağlanan maaşla geçinmeye çalışıyor. Önlisans mezunu bir oğlu var ama iş bulamıyor. Emine’nin anlattığıyla “Bulduğu işlerde de çalışamıyor”.

Emine, “Oğlana hem kızıyorum, hem üzülüyorum. Düzgün bir iş yok, tamam ama çalışması da lazım. Ramazan geldi geleli yumurtalı pide alamadım, normal pide alıyorum daha ucuz diye.

BULAŞIK MAKİNESİNİ SATALIM’ DİYE EŞİMLE ŞAKALAŞIYORUZ

Sohbetimiz devam ederken Ayşe giriyor bu defa söze. Taşeron olarak çalıştığı iş yerinde üç aydır maaşını düzenli alamadığını söylüyor. “Maaşlar parça parça yatıyor, o da bir işe yaramıyor zaten. Her şey iki katı pahalandı neredeyse. Bulaşık deterjanı almıyorum artık. Geçen eşimle şakalaştık ‘Bulaşık makinesini satalım’ diye. Şimdi bunlar ‘Taşeronu kaldırdık’ diye övünüyor ya televizyonu kaldırıp atasım geliyor o zaman, öyle sinirleniyorum. Seçimleri de karıştırdılar, dolar yine fırladı gitti. Bu insanların halini düşünen yok ki! Onlar kendi derdinde”.

‘EV İŞİ, ÇOCUK BAKIMI BİZİM ÜZERİMİZDE, EK İŞ YAPACAK VAKİT YOK’

Emine ve Ayşe daha önce mantı ve kozmetik ürün satışı işine girmişler evin yükünü biraz olsun hafifletebilmek için. “Eve ek gelir olsun diye bir hevesle başladık ama yetişemedik. Ev işi bizim omzumuzda, çocuk bakımı bizim omzumuzda. Nasıl yapacaksın mantıyı!” diye anlatıyorlar. Makyaj malzemesi satışının ise kendilerine göre bir iş olmadığını söylüyorlar: “Komşuya, akrabaya ‘Hayır’ diyemiyorsun ki. Ürünler gelince parasını peşin ödüyorsun ama sana peşin gelmiyor para. Komşuların hepsi bizim gibi eline ne zaman para geçerse ödüyor. Yani o iş de olmadı”.

‘KADINLARI DÜŞÜNEN YOK’

Emine yoksulun derdinden kimsenin anlamadığını, vicdanlı yöneticiler gerektiğini söylüyor. Son olarak ise “Kadınları düşünen zaten hiç yok. Belki de cumhurbaşkanı bir kadın olsa bu kadar sorun olmazdı” diye bitiriyor konuşmasını.

Çaresizlik içinde beklemek istemiyorsak...

Mevhibe AKDENİZ
Sultangazi / İstanbul

Her gün işe gitmek için sabah 6.30’da Gazi Mahallesi’nden Şişli’ye giden 49GB aracı için durakta oluyoruz. Otobüs hep hınca hınç dolu, ancak kalabalığın çeşitli iş kollarından işçi arkadaşlarla tanışmak gibi kazanımları var.

Yaklaşık 40 dakika süren yolculuğumuzda çoğu zaman yaşamın ne kadar zor olduğunu konuşuyoruz. Pek çoğu hizmet sektöründeki işçiler çalışma ve yaşam koşullarının her gün kötüye gittiğini, asgari ücret aldıklarını, hayata yetişememek gibi büyük rahatsızlıklar yaşadıklarını anlatıyor.

Ekonomik kriz ortamında bir de seçimin yenilenmesi meselesi var. 31 Mart seçimlerinde herkeste bir heyecan vardı, çünkü tek adam ittifakı geriletilmiş, korku duvarı yıkılmıştı. Bir umuttu bu. Bu nedenle İBB’yi Ekrem İmamoğlu’nun kazanmasını kıymetli buluyordu otobüste konuştuğum kadınlar. Ama şunu hepimiz çok iyi biliyorduk, bu seçim ekonomik buhranı, enflasyonu bertaraf edecek bir seçim değildi. Ve YSK AKP’nin baskısıyla İstanbul Büyükşehir Belesiyesi seçimlerinin tekrarlanmasına karar verdi. Şimdi gündem yine tekrarlanan seçim oldu, ama biz kadınların gündemi ise İstanbul seçimlerinin yenilenmesinden ziyade geçim derdiydi.

Emekli olmuş, bahçe katı bir ev almış, bu nedenle tekstilde çalışmaya devam eden bir ablamız var. Önce kumaşlara barkot yapıştırma işinide yapmış, bir süre sonra kollarında dayanılmayacak ağrılar başlamış, tedavi olmasına karşın sorun bitmemiş. İşten ayrılmak durumunda kaldı fakat geçinemeyinde tekrar çalışmaya başladı.

Bir diğer kadın arkadaşımız da mutfak çalışanı. İşe gidebilmek için 2 araç değiştiriyor. Asgari ücretle çalışıyor ve hayata yetişememekten şikayetçi. Eşinden ayrılmış başka bir kadın arkadaşımız çocuğuyla ayakta durmaya çalışıyor, diğer kadın arkadaşımız ise içinde bulunduğumuz darboğazda bir de işini kaybetme korkusu yaşıyor.

Konu geçim olunca “Marketin önünden öyle geçiyoruz, sadece fiyatlara bakıyoruz” deyip gülüşmelerimiz de oluyor. Yaşamsal ihtiyaçlarımız bile şu ara bizler için lüks olmuş durumda

İstanbul seçimlerinin yenilenmesi bizim sorunlarımızı elbet çözmeyecektir, fakat bu böyle gitmez demek için oyumuzu da kullanacağız. Ülkenin içinde bulunduğu durum kötü, insanlar olanları huzursuzlukla izliyor. Yarının kaygısı tüm işçi ve emekçiler üzerinde bir çaresizlik hissettiriyor. Bizim yapmamız gereken ise çaresizlik içinde beklemek değil çözüme dair formüller aramak için acil birleşmek olacaktır. O, bu, şu demeden birlikte mücadele etmekten başka çaremiz yok.

‘Markaya değil, ucuzuna bakıyoruz’

Merhabalar Ekmek ve Gül okurları, sizlerle hem yaşadığımız ekonomik sorunların hayatımızı nasıl etkilediğini, hem de ülke gündemini meşgul eden seçimlere ilişkin düşüncelerimi paylaşmak istedim. Öncelikle İstanbul seçimlerinde büyük bir haksızlık yaşandı. Ancak 23 Haziran’da bunun değişeceğini düşünenlerdenim. Eskiden seçimlerde devlete güvenirdim ama, İstanbul seçimleri sonrası devlete güvenim kalmadı.

Gelelim bizim evin geçim derdine. Eşim mevsimlik işçi olarak çalışıyor. Çocuğumun kronik rahatsızlığı olduğu için ben çalışamıyorum. Çocuğumun aylık ilaç masrafı 300 ile 400 lira arasında değişiyor. Çocuklarımı sinemaya, gezmeye götüremiyorum. Bir yerlere gittiğimizde bakıp, geliyoruz, çocuklarımın gözü kalıyor. Alışveriş yaparken 5-6 markete uğramak zorunda kalıyorum. En ucuzu hangisi ise 1-2 lira dahi olsa onu almaya çalışıyorum. Artık markaya değil, ucuzuna bakıyorum. Elektriği, suyu daha dikkatli kullanıyorum. Çamaşır makinesini bile çok dikkatli kullanır hale geldim.

Her yerde bir kriz var. Seçimde kriz, ekonomide kriz. Buradan yönetenlere seslenmek istiyorum; biraz da halkı düşünün...

Sevinç Gündüz / ANKARA

Biz önemliyiz; temizlik olmadan sağlık olmaz

Günseli UĞUR
Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi SES İşyeri Temsilcisi

Dokuz Eylül Üniversite Hastanesinde çalışan, Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası (Sağlık-İş) üyesi kadınlar sendika bünyesinden bir kadın komisyonu oluşturmak için kolları sıvadı. Geçtiğimiz günlerde ilk toplantılarını yapan kadınlar, çoğu temizlik iş kolunda olduğu için öncelikle temizlik personelinin sorunlarını ve kadın olarak yaşadıkları sorunları masaya yatırdılar bu toplantıda.

Sorunlarını ifade etmek için sabırsız, mücadele ve dayanışma için birlik olmaya hazır olan kadın işçiler oldukça heyecanlıydı. Çok yoruluyorlar, eziliyorlar, hor görülüyorlar, kendilerini hastane çalışanları içinde 'en aşağıdakiler' olarak tanımlıyorlardı.

"Kadınların örgütlenmesi, bilinçlenmesi şart" diyen kadın işçiler, güçlenmek için dayanışmak zorunda olduklarının farkında. Bu yüzden işe, okuma yazma bilmeyenlere eğitim verilmesi ve özel günlerde ihtiyacı olana destek sağlamak amacıyla ortak kasa oluşturarak başlamak istediler.

Yoksulluktan önce 'özel hayatlarının olmamasından' yakınıyor kadınlar. Evet aldıkları maaş emeklerinin karşılığı değil, evet geçinemiyorlar, hep borçlular, hep kredi çekiyorlar ama diyorlardı ki "En önemlisi sosyalliğimiz kalmadı..."

Ekonomik koşulların zorlaşmasıyla iyice eve kapanmaktan şikayetçi olan kadınlar mutsuz: "Sosyalleşeceğimiz tek yer düğünler, ama takı takma korkusuna düğüne de gidemiyoruz", "İşçiyiz, geliniz, kız evladız, anneyiz, eşiz, üstüne ev işleri... Hiçbirini tam yapamıyoruz, çok yoruluyoruz, ama mutlu olamıyoruz, çevremizi de mutlu edemiyoruz"...

Haftada altı gün, 07.00-16.00 saatleri arasında çalışan kadınlar bir günlük izinlerinde de evde çalıştıklarından bırakalım sosyal hayatı dinlemeye bile zaman bulamamaktan yakınıyorlar. Üstüne bir de ekonomik kriz var. İçlerinden biri, "2020 lira alıyorum, eşim çalışmıyor, çocuk liseye gidiyor. Sürekli kredi kartına yükleniyoruz, rutubetli evlerde yaşıyoruz. Bir çocuktan sonrasını düşünmek bile istemiyoruz, hiçbir şey olmasa kreş sorunu var..."

KADROYA GEÇMEK SORUNLARI ÇÖZMEDİ

Hükümetin "müjde" diye duyurduğu taşerondan kadroya geçen işçiler, bu kadınlar. Ama kadroya geçmek sorunları çözmek bir yana iyice artırmış: "Sayımız azaldı, doğal olarak iş yükümüz çok arttı. Eleman sayısı sıkıntısı çok büyük; birimlerimiz sık sık değiştiriliyor, hafta içi 2 servis temizlerken hafta sonu 2 katın temizliği isteniyor, hocaların kadın personel tercih etmesi de bizim işimizi artırıyor. Görev tanımımız dışındaki işleri de yapıyoruz. Polikliniklere hasta olarak gittiğimizde ise personel önceliği kapsamına alınmıyoruz."

Tüm bu zorluklara karşı taleplerini ise şöyle sıraladılar: "İş yükü azalsın, 80 odam var, her gün 20 paspası elimle yıkıyorum. Çamaşır makinesi yok", "Hamileyim ama yerimi değişmiyorlar", "Sendikadaki erkek işçiler de anlamıyor halimizden..."

YOĞURT KABINDAN ATIK KUTUSU!

Bir diğer sorun da şeflerin baskı, kayırma ve ayrımcılık yaparak işçiyi bölmeleri. Bir de "Hastanelerde pansuman arabalarında, hemşire desklerinde artık yoğurt kapları görürseniz şaşırmayın" diye uyarıyorlar. Çünkü hastane tasarruf yöntemi olarak yoğurt kaplarını atık kutusu olarak kullanmayı planlıyormuş. Kadın işçilere bir iş daha; yoğurt kabı yıkamak. "İşçi sağlığını riske atan bu uygulamanın karşısında olacağız" diyorlar, "Çünkü biz örgütlü kadınlarız."

EV İŞÇİSİ LEYLA ANLATIYOR:

Sigorta yok, gelecek yok, para yok!

Zahide ÇERİKÇİ KİPER
Esenyalı / İstanbul

Gönül zenginliği sözü bazı insanların yüzünde vücut bulur diye düşünmüştüm Leyla'yı mutfakta misafirlerine iftar için yemek hazırlarken gördüğümde. Sohbetimiz de bunu kanıtlıyordu.

37 yaşında, bir çocuk annesi, ev işçisi Leyla, evlenmeden önce uzun yıllar tekstil işçiliği yapmış. "Çok severek yapmadım ama en azından maddi olarak özgürdüm" diyor. Evlenince eşinin düzenli olmayan iş yaşamı yüzünden biriken borçları, kirayı ve faturaları ödemek için ara sıra tekstil işçiliği yapmış. Eşi üç yıl önce evi terk ettiğinde çocuğu küçük çocuğunu bırakacak yer bulamayınca gündelikçiliğe başlamak zorunda kaldığını söylüyor Leyla.

Ailesinden de destek görmediğini belirterek, Bazen çocuğun eline harçlık veriyorlar o kadar. Ben de zaten onların yardımını istemem, ne olursa olsun kendi ayaklarımın üzerinde dururum. Bir de içleri rahat aslında, komşularımı, ev sahibimi tanıyorlar, güveniyorlar. Yoksa yalnız kalmamı kabul etmezlerdi" diye anlatıyor.

Ağırlaşan bu ekonomik koşullarda kazandığı paranın yetip yetmediğini soruyorum, bir hesap yapıyor hızlıca; "Haftada iki gün gittiğim bir ev var oradan aylık şeklinde alıyorum, aslında böyle benim zararıma oluyor. Ayda elime 850 TL geçiyor, haftada bir kez bir binanın merdivenlerini siliyorum, arada da çağıran olursa komşumla birlikte temizliğe gidiyorum. Yani ayda elime toplam 1200 TL civarında para geçiyor, 600 lira kira, gerisi de belli işte..."

Sigortası olup olmadığını sorduğumda ise "Eşimle resmi olarak ayrılmadık, eğer çalışıyorsa ya da sigortası varsa onunkinden faydalanıyoruz ama çoğu zaman onun da sigortası olmuyor zaten" diye yanıtlıyor. Emeklilik ise hayal bile değil. Eski eşinin de arada ondan para istediğini, birkaç sefer verdiğini ama artık vermediğini anlatıyor. Şiddet görüp görmediğini sorunca "Tehdit var" diyor.

Leyla, çalıştığı yerlerde karşılaştığı zorlukları, yaşadığı sorunları şöyle anlatıyor: "Bazen takıntılı insanlarla karşılaşıyorum, ufak bir kıl düşmüşse ya da başka bir şey görürse 'burası olmamış' diyor. Titiz olduklarından da değil, para verdiği için her işini sonuna kadar yaptırıyor. Allah aşkına ben onun eşinin iç çamaşırlarını katlamak zorunda mıyım! Bir öğretmenin evinde çalışmıştım bir ara, çok iyiydi sağ olsun, üç ay kadar sigortamın bir kısım parasını verdi, biraz da üzerine ben koydum dışarıdan sigortamı yatırdım. İlk zamanlar takıntılı işverenler yüzünden bu işi yapamayacağımı düşünüp ayrılmayı çok istedim, ama olmuyor işte çaresizlik... Aç karnına çalıştığım bile oldu. Düzenli bir işim olsun; sigortası, hakları falan olsun çok isterdim. Hiçbir şey olmazsa belki emeklilik olurdu."

"Riskli iş" diyor, ama neyseki şimdiye kadar iş kazası geçirmemiş. Gerçi kaza yok ama meslek hastalıkları var; "Bacaklarım çok ağrıyor, belim tutuluyor..."

Leyla'nın elleriyle yaptığı kahvelerimizi içerken devletten yardım alıp almadığını soruyorum. Eşi çalışmadığı dönemlerde belediyeye başvurmuş, ayda 150 liralık market kartı almaya başlamış. "Sadaka gibi, onunla hangi ihtiyacımı görebilirim ki" diyor.

İki yıl önceki bir mitingde konuşan örgütlü ev işçisi kadınları hatırlatıyorum, bu iş kolunda da kadınların örgütlendiğini söylüyorum. "Ben çekingen, kendi halinde biriyim, öyle şeyleri bilmem. Ama iyi bir şeydir mutlaka" diye konuşuyor.

31 Mart seçimlerinde Ekrem İmamoğlu'ya oy vermiş Leyla, devletten beklentilerini ise şöyle sıralıyor: "Devlet kadınları desteklemeli, düzenli iş sağlamalı, ama maalesef bunlar yapılmıyor. Ekonomik sıkıntılar da önce kadınların ve çocukların hayatını etkiliyor."

Temizlik İşçilerine Adalet!

Müslime KARABATAK

Milyon dolarlık şirketlerin kat kat, oda oda temizliğini yapıyorlar, saatte 5 dolardan bile az kazanıyorlar, evlerinin kirasını ödemekte, ailelerine bakmakta zorlanıyorlardı. Pahalılaşan ve zorlaşan hayat, bir süpürge misali, çoğu göçmen olan kadın erkek temizlik işçilerini ikinci bir işte çalışmaya itiyordu, ki ay sonunu getirebilsinler.

Amerikalı temizlik işçileri 1980'lerde ücretlerinde düşüş, sosyal haklarında kayıplar yaşamaya başlamıştı. Özellikle Reagan döneminin sendika ve işçi karşıtı politikalarından onlar da nasibini alıyordu. 1983'te Los Angeles'ta bir temizlik işçisi, saat ücreti olarak 7 dolar alırken ve kendisi ile ailesi için tam sağlık sigortası varken, 1986'da saat ücreti 4,5 dolara indirilmiş ve sağlık sigortası elinden alınmıştı.

Ellerinde kalan tek hakları, eğer üye iseler, sendikalarıydı. Onu da kaybetmemek ve diğer haklarını alabilmek için, ülke genelinde yayılan bir 'Justice for Janitors' (Temizlik İşçilerine Adalet) kampanyası başlattılar, 1985'te. SEIU'nun (Hizmet İşçileri Uluslararası Sendikası) Pittsburgh'ta başlattığı kampanya işçilerin lehine sonuçlanınca, 'Justice for Janitors' şehir şehir yayılmaya başladı. Diğer yerellerdeki sendikal faaliyet de canlanıyor ve toplusözleşmelerde olumlu adımlar atılıyordu. Özel sektör binalarındaki temizlik işçileri de örgütlenmeye başlamıştı.

'BİRLEŞEN HALK ASLA YENİLMEZ'

Yıllar, birçok şehirdeki temizlik işçilerinin mücadeleleri ve bazı kazanımlarıyla ilerlerken, Los Angeles temizlik işçileri için tarihe geçecek bir olay yaşanacaktı. Toplusözleşme haklarının yok sayılmasına, sigorta haklarının gasp edilmesine, ücretlerinin düşürülmesine karşı diğer şehirlerde olduğu gibi burada da mücadele ediyordu işçiler ve bina bina kazanım sağlıyorlardı. Şehirdeki en büyük televizyon ve film şirketlerinin olduğu Century City gökdelenine gelindiğinde, sendikanın o bölgede artık yüzde 70'lik bir örgütlü gücü vardı. O gökdelenin temizlik işleri Danimarka kökenli, sendika karşıtı ISS şirketindeydi. Şirketin sendika üyelerini işten atması, tutuklattırması, yasaları hiçe sayması temizlik işçilerini iyice kızdırmıştı.

Ama işçiler o binada da kazanmaya kararlıydı. 15 Haziran 1990'da 200 temizlik işçisi, yüzü aşan kadın, erkek, çocuk, yaşlıların da içinde olduğu destekçi grubuyla birlikte, Century City binasının önünde protesto yapacaklardı. Her zaman olduğu gibi, o gün de sloganlar atacak, sendikal örgütlenme ve ücret artışı taleplerini haykıracaklardı. Fakat o gün, Amerikan işçi sınıfı tarihine geçecek bir polis şiddeti yaşandı. Eli coplu polisler, göstericileri binaya yaklaştırmama emrini almıştı. Emeklerini çalan hırsızlar cam gökdelenin üst katlarındayken, işçiler her gün temizliğini yaptıkları binanın girişine alınmıyor, emeklerinin gerçek karşılığını istedikleri için coplarla darbediliyorlardı. Ailelerine desteğe gelen yaşlılar ve çocuklar ile temizlik işçilerine desteğe gelen halk da coplanıyor, yerlerde sürükleniyordu. Eylemcilerin saldırıdan önceki gülücükleri, esprili sloganları, yerini 1973 Şili Darbesi'nde direniş marşı haline gelen "El pueblo unido, jamás será vencido" (Birleşen halk asla yenilmez) sloganına bırakmıştı... Göçmen işçiler, geldikleri ülkelerdeki mücadelenin değerlerini de Amerika'ya taşıyorlardı bir anlamda.

15 HAZİRAN; ULUSLARARASI TEMİZLİK VE GÜVENLİK İŞÇİLERİNE ADALET GÜNÜ

AMERİKA'da temizlik işçilerinin Justice for Janitors (Temizlik İşçilerine Adalet) mücadelesinden etkilenen başka ülkelerdeki temizlik işçileri de sendikalarıyla birlikte bu tür kampanyalar düzenledi. İngiltere'de Justice for Cleaners (Temizlik İşçilerine Adalet), Avustralya'da Clean Start: Fair Deal for Cleaners (Temiz Başlangıç: Temizlik İşçileri için Adil Anlaşma), Almanya'da Ich putze Deutschland (Almanya'yı Temizliyorum) gibi... Uluslararası Hizmet Sektörleri Sendikası UNIGlobal'ın dünyadaki üye sendikalarınca 15 Haziran, Temizlik ve Güvenlik İşçilerine Adalet Günü olarak kutlanıyor. Bu günün simgesi ise sarı temizlik eldiveni.

İki sloganın da hakkını teslim etti işçiler ve onları destekleyenler. Böylece 15 Haziran'ı işçilere şiddet uygulanan bir gün olmaktan çıkarıp kendi zaferlerini hatırlatan bir gün yaptılar.

Onlarca kişi gözaltına alındı, onlarcası hastaneye kaldırıldı. Yaralananların arasında iki hamile kadın vardı ve biri polis şiddeti yüzünden çocuğunu düşürdü. Olaydan sonra temizlik işçisi bir kadın İspanyolca şöyle diyordu: "Ben bu ülkede yasal olarak hayatta kalmaya çalışıyorum. Banka soymuyorum, uyuşturucu satmıyorum. Sadece ücretimin artmasını istiyorum, hiçbir yasayı çiğnemiyorum. Polis, beni sanki bir çöpmüşüm gibi sürükledi!"

SÍ, SE PUEDE!

Polisin uyguladığı şiddet, önce yetkililer tarafından inkar edildi, göstericilerin saldırdığı ve polisin savunmaya geçtiği söylendi. Fakat televizyon kanallarından yayınlanan görüntüler ortaya çıkınca, toplumun her kesimi temizlik işçilerine destek verdi. Polis şiddeti işçileri yıldırmadı, halk olayın arkasını bırakmadı, politikacılar ve sendikacılar şirkete yönelik baskılarını sürdürdüler. Amerikadaki Birleşik Tarım İşçilerinin sloganı, artık temizlik işçilerinin de sloganı haline geldi: "Sí, se puede!" (Evet, yapılabilir!)

Ve gerçekten de oldu. İki sloganın da hakkını teslim etti işçiler ve onları destekleyenler. Ve böylece 15 Haziran'ı işçilere şiddet uygulanan bir gün olmaktan çıkarıp kendi zaferlerini hatırlatan bir gün yaptılar. ISS, sendikayla masaya oturmak zorunda kaldı. Kampanyalar, yıllar içinde farklı işyerlerinde devam etti. Bugün de 'Fight for 15$' ve 'Raise America' adlı asgari ücret kampanyaları devam ediyor.

Not: *Ken Loach'un yönetmenliğini yaptığı Bread and Roses (Ekmek ve Güller) filmi, Los Angeles'daki temizlik işçilerinin mücadelesini konu alır.*

Kaynak: https://www.labor.ucla.edu/what-we-do/research-tools/campaigns-and-research/justice-for-janitors/ Justice for Janitors. UCLA Labor Center.

PEŞİNİ BIRAKMA!

İlke IŞIK

Kadın cinayeti ya da kadına yönelik şiddet haberleri paylaşımları ile dolu sosyal medya hesapları. Sosyal medya üzerinden yürütülen kampanyalar, yardım çığlıkları en çok kadınlardan geliyor. Tek başına baş edemeyeceğini bilenler, yargı ile uğraşmaktan yorgun düşenler, tek başına adaletin sağlanamayacağının farkında olanların dayanışma çağrıları dolduruyor sosyal medya ağlarını.

En çok kadınlar biliyor galiba bu ülkede adaletin nasıl bir şey olduğunu. Şiddete uğradığında korkusuz, çekincesiz, sakince adli mercilere gidebileceğini söyleyen kaç kadın vardır acaba?

Yargılanmayacağını, suçlanmayacağını, barıştırılma baskısı yaşamayacağını, şikayetini yapıp kendi yaralarını sarmaya çalışırken adaletin tıkır tıkır işleyeceğini düşünen var mı aranızda? Ya da kadın cinayeti davalarında, çocuk istismarcılarının dosyalarında failin gereken cezayı alacağına olan güvenimiz ne kadar?

Bu soruların yanıtları sanırım bu ülkede yaşayan bütün kadınlar için aynı. Güvenmediğimiz bir adalet mekanizması karşımızdaki.

KADINLARIN YARGI İLE İMTİHANI

Kadınların yargı ile imtihanının uzun bir tarihi var aslında. Son 10 yıldır da kadın hareketinin temel gündemlerinden biri olduğunu söyleyebiliriz. Zira 17 yıllık AKP iktidarının en somut verilerinden biri kadınların uğradığı şiddetin sistematik olarak artmış olduğu gerçeğidir. Arada yapılmış olan olumlu diyebileceğimiz yasal düzenlemeler, inanılmaz biçimde artan şiddete ilişkin önlem alıyormuş gibi yapma ihtiyacından doğmuş olsa da, siyasal iktidar toplumsal hayatın her alanında kadına eşitsiz uygulamaları ısrarla sürdürerek, kağıt üzerinde kadınlar lehine olan yasaları bile uygulamayan bir yargı sistemini güçlendirdi.

Kadınların mütevazi olanakları ile gerçekleştirdikleri muazzam dayanışma ile çalıştırmaya çalıştıkları bir yargı sistemi karşımızdaki. Bunu öyle iyi biliyor ki Şule'nin arkadaşları ikinci duruşmada da davanın peşini bırakmayacaklarını gösterdiler.

Erkek egemenliği, adaleti erkekler üzerinden gören ve kurgulayan bakış açısı sistemin esası olunca, kadınlar için hukuk artık hiç işlemiyor. Şimdi bir de yasal haklara yönelik kapsamlı saldırıların sürdürüldüğü bir dönemin içindeyiz üstelik. İmzalandığı için gurur duyulan İstanbul Sözleşmesinin, 6284 Sayılı koruma tedbirlerini sağlayan yasanın, nafaka hakkının, boşanmada arabuluculuğun tartışıldığı günlerdeyiz. Velhasıl adaletin daha da zorlaşacağı günlerin işaretleri bunlar bir yandan.

MÜTEVAZI OLANAKLAR MUAZZAM DAYANIŞMA

Kadınların yargıyla imtihanına geri dönersek... Şule Çet dosyası, başlı başına sosyal medya kampanyası sayesinde açılmış bir dava olarak kayıtlara geçecek gibi görünüyor. Şule'nin ölümünün ardından dosyaya intihar gibi bakılıp şüphelilerinin serbest bırakılması üzerine arkadaşları ve ailesinin başlattığı kampanya, soruşturmanın seyrini tamamen değiştirdi. Dosya Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yeniden incelendi, şüphelilerinin ifadesi yeniden alındı, ve tutuklandılar sürecin sonunda. Arkasından soruşturma hızlıca sonuçlandı, dava açıldı ve yargılama süreci başladı. 20 Mayıs'ta ikinci duruşması görüldü Şule Çet davasının, sanıklar halen tutuklu.

Özetlemeye çalıştığım süreç olmasaydı şurası çok açık ki dosya intihar olarak kapanacak, kimse tutuklanmayacak ve Şule Çet adını hiç kimse duymayacaktı. Bir düşünelim ülkenin dört bir yanında ne çok böyle olay vardır, kayıtlarda intihar diye yer alan ne çok kadın cinayeti bu şekilde kapatılmıştır, yargı eliyle.

Kadınların mütevazı olanakları ile gerçekleştirdikleri muazzam dayanışma ile çalıştırmaya çalıştıkları bir yargı sistemi işte karşımızdaki. Bunu öyle iyi biliyor ki Şule'nin arkadaşları ikinci duruşmada da davanın peşini bırakmayacaklarını gösterdiler. Duruşma salonu kadınları almadı, salonun önü dahi tıka basa kadınlarla doluydu. İşin ucunu bir bıraksalar sanıkların tahliye edileceğini biliyorlar çünkü. O yüzden bir davanın başından sonuna kadar takip etmek gibi zorlu bir görev kadınların yürütmeye çalıştığı.

DAYANIŞMA CESARET VERİYOR

Oysa böyle mi olmalı? Bir ülkede belirlenmiş yasalar var ise o yasaların herkes için uygulanmasını beklemek gerekmez mi? Hatta kadınlar ölürken yetersiz kalan yasal düzenlemeleri geliştirmeye çalışmak zorunlu olmaz mı? Başınıza bir şey geldiğinde adalete güvenebileceğini bilmekten daha rahatlatıcı ne olabilir ki? Bu ülke böyle değil işte, uzun zamandan beri hem de.

Kadınların bu büyük mücadelesi inanılmaz işe yarıyor. Bütün bu erkek yargı sistemine rağmen yaşadıklarını paylaşmasına, şikayetçi almalarına, sessiz kalmamalarına yarıyor. Ama her bir kadın 'Evet beni yargılayacaklar, evet beni suçlayacaklar, ama mücadele edeceğim' duygusuyla girişiyor bu sürece. Kah bir arkadaşından destek görüyor, kah güvendiği kadın avukatlarla yol yürüyor, kah sendikasından güç alıyor, kah bir kadın derneğine başvuruyor... Bir şeyler yapıyor sonuçta.

KİMİN YARGISI DAHA ADİL

Elbette henüz bu dayanışmanın ulaşma şansı olmayan kadınların sayısı çok fazla. Nevin Yıldırım'ın yaşadıkları tam da bunun somut örneği. Isparta Yalvaç'ın bir köyünde yıllarca süren tecavüze karşı bir şey yapabilme olanağı olmadı Nevin'in. O küçücük köyde herkesin bildiği ama ses çıkarmadığı, hatta Nevin'i suçladığı süreç, en son Nevin'in tecavüzcüyü öldürmesi ile sonuçlandı. Oysa Nevin'in bunları hiç yaşamamış olması gerekirdi, yaşamış ise köydekilerin Nevin'in yanında olması, şikayetçi olması için yüreklendirmesi gerekirdi. Nevin'de "Giderim şikayetçi olurum, adam cezasını alır, ben de hayatıma devam ederim" gibi bir düşünce, adalete inanabileceğine dair bir duygu olsa her şey çok farklı olurdu.

Ama olmadı; adalet kadınlara ulaşmıyor çünkü. Adaletin sonraki hesaplaşması ise çok sert oldu Nevin'le. Yargıtay kararı geçtiğimiz günlerde açıklandı. Meşru müdafaayı, haksız tahriki bırakın, iyi hal indirimi bile verilmedi Nevin'e. Hani şu nerdeyse bütün kadın cinayeti davalarında erkeklere uygulanan meşhur indirim! Nevin'i öncesinde korumayan yargı, sonrasında da ölen erkeğin, hatta bütün erkeklerin "hakkını" korumayı seçti.

GERÇEK ADALET İÇİN

Sonuçta yargıya değil ama birbirimize güvenmeyi öğretiyor bu süreç bize. Erkek egemenliğine karşı yürüttüğümüz mücadelenin bir parçası olarak yargı ile de mücadele ediyoruz. Yargı direniyor evet, çünkü siyasal iktidardan besleniyor; kadınların eşit olmadığını söyleyen mevcut sistemin çok önemli bir parçası sonuçta.

Ama kadınlar da mücadele ediyor işte. Siyasal iktidar aradan yıllar geçtikten, köprüler altından çok sular aktıktan sonra bile kadın düşmanı olarak anılmaya devam edecek, orası kesin. Kadınların mücadelesi, yürüttükleri dayanışma ise bundan sonrasına bıraktıkları ile devam edecek. Eşitliğin olduğu gerçek adalete gerişinceye kadar...

Annem için adalet herkes için adalet demektir

Açelya, Gökay, Koray ŞENGÜL

Merhaba,
Öncelikle size kendimizi tanıtalım. Biz geçim derdi ile büyümüş, daha küçük yaşlarda 6 kardeşine bakabilmek için ayakkabı fabrikalarında uzun yıllar çalışarak kardeşlerini okutmuş Fatma Şengül'ün üç evladıyız.

Annemiz, 19 yaşında evlendi, 20 yaşında Koray'ı, 21 yaşında Gökay'ı, 25 yaşında da hayalini kurduğu kız çocuğu Açelya'yı kucağına aldı. Daha 30'una basmadan eşini, yani babamız Ülgen Şengül'ü trafik kazasında kaybetti. Bizi kimseye muhtaç etmemek için iki işte birden çalışan annemiz, 2013'te meme kanserine yakalandı. Uzun bir tedavi süreci sonrası bu savaşı da güler yüzüyle, yaşam sevinciyle kazandı.

Emekli olduktan sonra da hayatın zorluklarıyla karşılaşan annemiz, son olarak özel bir bankanın emekliler lokalinde çaycılık yapıyordu. Son 6 aydır aynı işyerinde çalışan katili Zeynel Akbaş ile aralarında tartışmalar yaşanıyordu. Zeynel Akbaş'ın kendini kovdurup tazminat alabilmek için çalışmadığını, o çalışmadığı için de iş yükünün kendi üzerine bindiğini anlatıyordu annem. "Sen çalışmadığın için iş yükün bana biniyor, kendi işini kendin yap" diye karşı çıkınca annem, Zeynel Akbaş kinlenip, ruhsatsız silah temin edip, kapımızın önünde pusu kurarak evden çıkmasını bekleyip, annemize 4 kurşun sıkarak onun hayat dolu gülüşünü bizlerden çaldı. Katil, annemi öldürdükten sonra hem mahallenin linç girişiminden kurtulabilmek için hem de "iyi hal" indirimi alabilmek için kendini koltuk altından yaraladı.

Annemiz gibi, hayata güler yüzlü davranan, evlatlarının mutluğu için kendi mutluluğunu ikinci plana iten bir kadın cinayete kurban gitti! Birçok kadın/çocuk tecavüze uğrayıp öldürülüyor veya hayatları boyunca psikolojik ve fiziki şiddete maruz bırakılıyor, susturuluyor!

BAŞKA KADINLAR ÖLMESİN DİYE SAVAŞIYORUZ

Katilin annemizi bizden almasından itibaren yaşadığımız en ağır duygu ise pişmanlık. Onunla daha fazla zaman geçirebilir, annemizi daha mutlu edebilirdik. Ölümünün ardından hepimiz derin bir travma yaşadık. 35 yıl mutlu yaşadığımız baba yadigarı evimizden taşınmak zorunda kaldık. Çünkü kapıdan her çıktığımızda annemizi yerde kanlar içinde gördüğümüz anı tekrar tekrar yaşamaya katlanamıyorduk. Şimdi bilmediğimiz bir mahalle, alışık olmadığımız bir ortamda 5 kişi bir evde birbirimize kenetleniyoruz; Koray, eşi Yasemin, çocukları Arın, Gökay Açelya.

O katil annemizin hayallerini çaldı. Annemizin tek dileği, evlatlarının mutluluğunu görmek, torununu büyütüp, beraber parklarda gezmekti. Biz evlatları olarak bundan sonra ona layık olarak, bir arada, omuz omuza yaşamaya çalışacağız. Dışarıdan bakıldığında "Helal olsun Fatma'nın evlatlarına" denilmesini sağlayacağız. Bizim yaşadıklarımızı başkaları da yaşamasın diye savaşacağız.

Şu sıralar dava süreci devam ediyor. Türkiye'de bu tür davalar çok uzun zaman alıyormuş. Annemizin ölümünün üzerinden neredeyse 60 gün geçti, ama daha davanın tarihi bile belli değil. Katilin en ağır cezayı almasını istiyoruz, belki böylece yüreğimiz bir nebze olsun rahatlar.

EN ÖNEMLİSİ DAYANIŞMAYMIŞ

Annemizin vefatından sonra kadın derneklerinin önemini daha çok anladık. Acıyı hafifletme konusunda en önemli şey dayanışmaymış. Bu gibi dayanışmalar travma yaşayan insanlar için en önemli psikolojik destek oluyor. Dayanışma derneklerini kuran, destekleyen, çalışmalar yapan ve bizi hiç yalnız bırakmayan tüm kadınlara çok teşekkür ediyoruz.

Kadınlar susmayın! Yaşadığınız şiddeti yüksek sesle söyleyin. Şikayet edin!

BİR ÇAĞRIMIZ VAR

Son söz olarak sizlerden ricamız şu; Biz bağırıyoruz, bizimle beraber bağırın, bağırın ki sesimizi herkese duyuralım! Annemiz için sosyal medya üzerinden kurduğumuz @fatmaninsesi sayfalarını takip edin, sosyal medyadan kamuoyu baskısı yaratıp bu caninin cezalandırılması için bize yardımcı olun. Dava günü adliyenin avlusunu hınca hınç doldurup hep bir ağızdan bağıralım; Fatma Şengül için adalet! Kadın cinayetlerini durduracağız!

Bugün bizim başımıza gelen yarın sizin, kardeşinizin veya evladınızız başına da gelebilir. Bunlar yaşanmasın diye herkese sesleniyoruz; #FatmaŞengülİçinAdalet yarın sizin için de adalet demektir!

Mahalleli çocuk istismarına karşı bir arada

Meryem KAYA
Kocaeli

Her gün yeni bir istismar haberi duyuyoruz, okuyoruz. Ülkenin birçok farklı yerinde çocuklar cinsel, fiziksel, ruhsal saldırıya maruz kalıyor. Daha birkaç hafta önce İzmir'in Kiraz ilçesinde 13 yaşındaki bir çocuk okulunun güvenlik görevlisi tarafından istismar edildi. AKP'li Belediye Başkanı ise "Dallandırıp budaklandırmayalım kızın da, oğlanın da adı çıkmasın" diyerek olayın üstünü örtmeye çalıştı. Bunlar medyaya yansıyanlar... Peki ya bilmediklerimiz, göremediklerimiz!

Yaşananlar "bireysel sapıklık" olarak mı açıklanacak ya da çocuklar kimlere, nasıl emanet edilecek? Akıllarda bir sürü soru var. Biz de Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği olarak, Körfez Yarımca ve Esentepe mahallelerinden kadınlarla bir araya gelip, bu sorulara yanıt aradık. Avukat ve sosyal hizmet uzmanının katılımıyla gerçekleştirdiğimiz panellerde, çocuk istismarının ancak birlikte mücadele ettiğimiz ölçüde önlenebileceğini konuştuk. Her iki panelde de mahalleli "Haberlerden okuyoruz bir de bu adamların cezaları indiriliyor, hatta serbest bırakılıyorlar. Bu nasıl olabilir?" gibi sorular sordu. Uzmanlar, yargı süreçlerinin istismara uğrayan çocukları bir kez daha mağdur ettiğini, istismarı uygulayanların ceza indirimleri ile adeta ödüllendirildiğini anlattı. Kız çocuklarının küçük yaşta evlendirilmesi, 15 yaş altı çocuklar için "istismara rızası vardı" diyen yargı kararları, çocukların istismar edenle evlendirilmesini yasa diye meclise sunan bakanlar... Bunlar ve daha fazlasının bu ülkede daha önce de var olduğu ve çocukların sesine ses olunmadığı müddetçe de var olmaya devam edeceği konuşuldu.

Bir diğer tartışma da idam ve hadım konusu oldu. Uzmanlar, idam ve hadım yöntemlerinin çocuk istismarıyla mücadelede etkili çözümler olmadığını vurguladı. İdam ve hadımın uygulandığı ülkelerde sorunun çözülmediğine dikkat çeken uzmanlar; istismarın yaşanmadan önlenmesi için önlemler alınması gerektiğinin altını çizdi. Bunun için de çocuklara cinsellik eğitimi verilmesi, anlattıklarının ciddiye alınması, rahatça konuşabilecekleri ortamların oluşturulması gerektiği belirtildi.

Etkinliklere katılan kadınlar, öğrendiklerini çevrelerine de anlatacaklarını söylerken, bu tür faaliyetlerin sürdürülmesini istediler. Hep birlikte gördük ki bir araya gelip sorunlarımızı konuştukça çözüm yolları artıyor, yan yana durdukça zorlukların karşısında daha güçlü durabiliyoruz.

Hazırlayan: Berivan BALKAY

Asyalı konfeksiyon işçisi kadınlar ‘Ben de!’ diyor

İşçiler, üretim yaptıkları Adidas, Decathlon, Mizuno Shoes, H&M gibi dünyaca ünlü markaların kampanyalarına sessiz kalmasına tepkili.

Asya merkezli başlatılan #GarmentMeToo (Konfeksiyon-Ben De) sosyal medya kampanyasının öznesi, hazır giyim sektöründe çalışan kadın işçiler. Kadınlar, küresel ölçekte konfeksiyon tedarikçisi olan ünlü firmalarda cinsiyete dayalı şiddetin son bulmasını talep etmek için sosyal medya üzerinden bir kampanya başlattılar.

Bangladeş, Endonezya, Hindistan ve Etiyopya gibi ucuz iş gücünün ve yoğun sömürünün olduğu ülkelerden kadınların çalışma koşullarının düzeltilmesine ilişkin kampanya mayıs ayının ilk haftasında gündeme geldi.

Dünyada moda sektöründe çalışan işçilerin yüzde 75’i kadın. Sektördeki kâr arttıkça bununla birlikte güvencesiz ve ağır çalışma koşulları da artıyor kaçınılmaz olarak… Asya ülkelerinde hazır giyim sektöründe çalışan kadın işçiler, iki yıl önce Hollywood starlarının başlattığı #MeToo hareketinin getirdiği sesten sonra kendi çalışma alanlarını temsil eden #GarmentMeToo etiketiyle sosyal medyada kampanya başlattılar. Endonezya’dan kampanyaya destek veren ve aynı zamanda kampanyanın da parçası olan fabrika işçisi Kokum Komalawati kadın işçilerin neler yaşadığını ve kampanyayı başlatma nedenlerini dergimizle paylaştı.

ÜNLÜ MARKALARA ÜRETİM YAPIYORDU

Kokum Komalawati, Adidas ve Mizuno Shoes markalarına üretim yapan PT Panarub Dwikarya fabrikasında işçiydi ve çalışma koşullarında iyileştirme yapılmasını talep ettikleri için o ve arkadaşları 7 yıl önce işten çıkarıldılar. Fakat fabrikaya açtıkları dava hala devam ediyor. Kokum, “Uzun çalışma saatleri, kadınları çocuklarıyla ilgilenemez hale getiriyor. Sözlü ya da fiziksel şiddet işçi kadınlarda ciddi anlamda depresyona yol açıyor. Mesela hamile kadın işçiler hala gece mesailerine kalmak zorunda, dikiş dikmek zorunda. Ve tüm bunların yanısıra izin haklarımızı almak için dahi zorlanıyoruz” diyerek kadınların çalışma koşullarına dikkat çekiyor. Kokum, çalıştığı süreçte aldığı ücretin asgari ücret olduğunu ve bunun çocuğu olan, kira ödeyen bir işçinin geçinmesi için kesinlikle yeterli olmadığını da ekliyor.

SESİMİZİ DUYURUN

Sosyal medyada başlayan #GarmentMeToo kampanyasına ilişkin Kokum; “Arkadaşlarım ve ben bir yıl önce bir sosyal medya kampanyası başlattık. Tesadüfen bir ay önce de #GarmentMeToo kampanyası başladı ve biz de bu kampanyaya dahil olduk. Esasen sosyal medya kampanyamızın hedefi diğer ülkelerden destek bulabilmek. Çünkü davamıza ne Adidas ne de Mizuno Shoes sahip çıkmıyor” diyor. Kendileri gibi diğer büyük firmalara üretim yapan işçilerin de aynı durumda olduğunu söyleyen Kokum, “Bu sorun yalnızca Endonezya’da yaşayan ben ve arkadaşlarımın sorunu değil. H&M, Adidas, Mizuno Shoes gibi fabrikalara çalışan tüm işçilerin sorunu. Ve elbette sesimizi duyurmak, yaygın bir şekilde destek almak oldukça zor. Size de derginizde ve sitenizde bize yer verdiğiniz için çok teşekkürler” diyor.

Kaynakça: https://edition.cnn.com/2019/05/11/africa/ethiopia-garment-workers-lowest-paid-intl/

https://asia.floorwage.org/news/garment-metoo-women-garment-workers-demand-an-end-to-gender-based-violence-across-the-global-garment-supply-chain-1

https://in.reuters.com/article/bangladesh-garments-accord/bangladesh-garment-unions-say-new-factory-oversight-deal-risks-worker-safety-idINKCN1SR16M

MOLALARDA BİLE DIŞARI ÇIKMALARI YASAK

SONİ, Endonezya’da H&M mağazasına üretim yapan bir hazır giyim fabrikasında çalışıyordu. Soni, yönetimin molalarda kendisine ve arkadaşlarına dışarı çıkmasına izin vermediğini söylüyor. Üretim hattında arızalı olan bir makineyi bildirmek için yönetime gittiğini söyleyen Soni’ye yöneticilerin makineyi tamir etmek yerine üretim hedefini tamamlaması ve bu tür şikayetlerle boşa vakit harcamaması gerektiği söylenmiş.

‘TACİZE UĞRADIM’ DEDİ, ‘DÜZGÜN GİYİN’ DEDİLER

SHANTI de Sri Lanka’da H&M için çalışan işçi kadınlardan biri. Fiziksel tacize uğradığını söyleyen Shanti’ye yönetimden “Eğer siz kızlar doğru düzgün giyinirseniz hiçbir erkek size bakmaz, size dokunmak istemez” diye bir yanıt geldi.

ŞİKAYETİNİ SÖYLEYEN İŞÇİYE MOBBİNG

POORNIMA Hindistan’da Adidas ve Decathlon şirketlerine ihracat yapan bir fabrikanın dikiş bölümünde çalışıyor. Sendikal faaliyet de yürüten Poornima, iş yerinden 8 ay izin almıştı ve döndükten sonra çalıştığı departmanın değiştirildiğini öğrendi. Bunu kabul etmeyen Poornima yönetime bir şikayet dilekçesi yazdı. Verdiği dilekçe sonrasında ise karşılık olarak günlerce genel müdürün sözlü tacizine maruz kaldı.

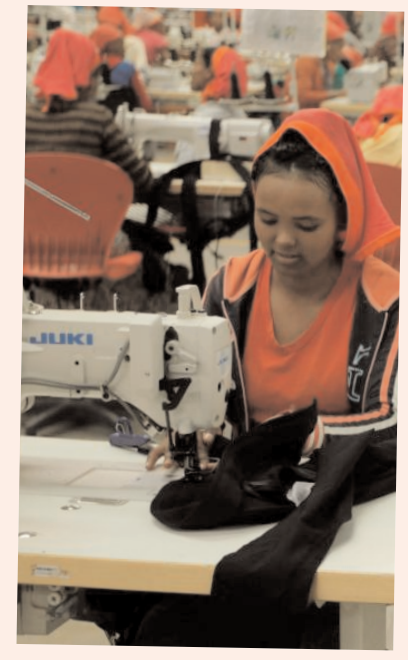

Kriz derinleşiyor kadın işsizliği artıyor

RAKAMLARLA KADIN İŞSİZLİĞİ

Türkiye'de 4 milyon 730 bin kişi işsiz. Bu sayının 1 milyon 773 bini kadın. Gerçek rakamlar ise çok daha fazla.

Genel işsizlik oranı yüzde 14.7. Yani iş arayan her 15 kişiden biri işsiz! Kadın işsizlik oranı ise 16.9

Genç işsizlik oranı yüzde 26.1: Genç kadın işsizliği ise 29.3

Ne eğitimde ne istihdamda olan genç kadınların oranı yüzde 32.2

11 milyon 127 bin kadın ev işleri ve bakım hizmetleri nedeniyle çalışma hayatına giremiyor.

KRİZ DÖNEMLERİNDE NEDEN ÖNCE KADINLAR İŞTEN ÇIKARTILIYOR

Doç. Dr. Nilgün TUNÇCAN ONGAN

İKTİDAR bir süredir kadınların iş gücüne katılımının arttığını söylüyor. Oysa bu artış bir yandan artan yoksulluğun sonucu ya da zaten 'aile reisinin' işsiz kalması dolayısıyla mecburen oluyor. Kadının çalışma yaşamındaki yeri her zaman "aile bütçesine katkı" üzere kurulu. Çünkü kadının asli görevi ev ve bakım işleri olarak görülüyor. Dolayısıyla krizde de normal dönemlerde de genellikle ilk işten atılanlar kadınlar oluyor.

Öte yandan ekonomik krizler, emek sermaye çelişkisinin derinleştiği dönemlerdir. Burjuvazi bu çelişki karşısında krizin maliyetini işçi sınıfına yıkabileceği bir dizi mekanizmaya sahip. Bunların başında güvencesiz ve kuralsız çalışma biçimleri, yani esneklik geliyor. En yoğun olarak kadınlara uygulanan bu çalışma biçimi bir devlet stratejisi olarak "milli istihdam stratejisi" ile tescillenmiş durumda. Böylece esneklik kadınlar üzerinden yaygınlaştırılırken, kadınlar istihdam dışında bırakılması en kolay kesim oluyor.

KADINLARDA İŞSİZLİK NEDEN DAHA YÜKSEK

KADINLARIN işgücüne katılım oranı son derece sınırlı olmasına rağmen (sadece yüzde 34) kadın işsizliğinin genel işsizlik düzeyinden daha fazla olduğuna dikkat çekmek lazım. Genç kadınlar söz konusu olduğunda bu fark çok daha çarpıcı boyutlara ulaşıyor. Bu tablo, kadınların istihdama kabul edilme ve istihdamda kalma bakımından uğradığı ayrımcılığı açıkça gösteriyor. Kadın emek gücünün "ikincil" konumda sayılmasına yol açan toplumsal cinsiyetçi işbölümü bu bakımdan oldukça belirleyici. Nitekim TÜİK verilerine göre; işgücüne dahil olmayan kadınların yarısından çoğu, bunun nedenini "ev işleriyle meşgul olmak" biçiminde açıklıyor. İşgücüne dahil olanları esnek çalıştırma stratejisi de bu politikaların bir devamı.

NE YAPMALI

KADIN işsizliğine karşı mücadele edebilmek için öncelikle, hem yaşlı hem çocuk bakımı için kamusal ve ulaşılabilir bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekir.

Bunun yanı sıra kadının emek gücünün ikincil olduğu algısıyla mücadele edilmesi gerekir. Bunun yolu da hem politikalarda hem de toplumsal hayatta cinsiyetçi iş bölümünün ortadan kaldırılmasından geçiyor.

Kadın işsizliği aynı zamanda, kadınların emek gücü piyasasında maruz kaldığı ayrımcılığın da bir yansıması. İş gücüne dahil olup çalışabilen kadınlar, güvencesiz çalışmaya, ücret eşitsizliğine, iş yerinde şiddet gibi birçok soruna maruz kalıyor. Bu ve diğer ayrımcılık türleri kadınları emek piyasasından uzaklaştırıyor. Kadın ücret eşitsizliğine maruz kaldığında "Şu kadar para alıyorum, bu kadar masrafım oluyor" diyerek evde kalmayı tercih ediyor.

Öte yandan yapılan birçok araştırma şunu gösteriyor; kadının çalışma yaşamında olmasıyla politik tercihleri arasında ciddi bir bağ var. Çalışma yaşamından uzaklaşan kadın politik tercihleri itibarıyla da muhafazakarlaşıyor. Yani Türkiye'de devlet evde bakım hizmetleri için sosyal yardım olarak ödediği parayla kadınları hem çalışma yaşamından uzaklaştırıyor, hem de politik tercihlerini etkiliyor, yani kendisine bir seçmen kitlesi oluşturuyor ve iktidarını güvence altına alıyor.

Ayrıca kadınların maruz kaldığı ayrımcılık sadece iş yaşamıyla sınırlı değil. Kadınların ikincil emek olduğu algısı sendikalarda da yaygın. Kadınların çalışma yaşamında var olabilmesi eşit haklar temelinde çalışabilmesiyle mümkün. Bunun için sendikalar bu tutumdan bir an önce vazgeçmeli, kadın merkezli sendikal politikaları gündemine almalı.

İşsizlik hayatımızı mahvetti

BEN iki çocuklu bir ev kadınıyım. Garsonluk yapan eşim ekonomik kriz nedeniyle iş bulamıyor. Mülteciler daha ucuza çalıştıkları için patronlar bize iş vermiyor. Çocukların okul masraflarını, faturaları bile ödeyemiyoruz. Ben de rahatsız olduğum için çalışamıyorum. Oğlum okul saatleri dışında iş bulursa çalışıyor. Para olmayınca evde eşimle, çocuklarımla huzursuzluk yaşıyorum. Çocuklarımın isteklerini alamayınca üzülüyorum. Çevremizdeki insanlar istediklerini giyip istediklerini yerken biz hep seyrediyoruz. Adaletsizliğe kızıyorum...

Böbreğimin biri yok. Buna rağmen çok zor durumda olduğumuz zamanlarda evlere temizlik işlerine gittim. Bazı evlerde tacize uğradım. Eşim günlük işler buldukça gidiyor. Böyle çalışınca da sigorta yapılmıyor. Sağlık hakkımızı kullanamıyoruz. Zaten sağlıklı beslenemiyoruz, bayramdan bayrama midemiz et görüyor. İşsizlik hayatımızı mahvetti.

Mamak / ANKARA

Üniversiteliler kaygılı

Ülkede mezun çok ama iş yok! Bu durum üniversite öğrencilerini kaygılandırıyor ve eğitim hayatlarını etkiliyor.

E. AVA - Ceren KÖROGLU
Rozalin TÜRKELİ
Avcılar / İstanbul

İSTANBUL Aydın Üniversitesi ve Esenyurt Üniversitesinden öğrenciler iş bulmak konusundaki kaygılarını ve bu kaygının eğitim hayatlarına nasıl yansıdığını anlattılar...

Sosyoloji'den bir kadın öğrenci: Ben bölümümü seviyorum, kendimi geliştirip sosyolog veya psikolog olarak devam etmek isterim ama çok mümkün görünmüyor. Çünkü çok mezun var ve iş imkanı çok kısıtlı. Hele yabancı dilin yoksa hiç şansın yok. Zaten mezun olup işe başladığında uzun zaman asgari ücretle çalışıyorsun ve bu da yetmiyor. Genelde gençler kendi bölümleriyle ilgili bir meslek seçmiyorlar artık Türkiye'de.

Fizyoterapi'den bir kadın öğrenci: Bundan 2-3 sene önce bizim mesleğimize kesin iş bulursun gözüyle bakılıyordu. Ama artık öyle değil. Kamuda çok fazla fizyoterapist açığı olmasına rağmen alım yapılmıyor, bu yüzden de meslektaşlarımız özel sektöre yöneliyor. Son yıllarda özel sektörde de alımlar azaldı, yeni mezunlar ise ya çok düşük ücrete çalıştırılıyor ya da işsiz kalıyorlar. Son dönemlerde bir de sağlıkta mülakat başladı. Bu da işlerimiz iyice zorlaştırıyor, çünkü mülakat torpil demek.

Endüstri Ürünler Tasarımı'ndan bir kadın öğrenci: Bizim bölüm gerçekten zorlayıcı, ama doğru düzgün atölyemiz yok, malzemelerimiz pahalı ve bu bölümde teknik olarak çok çalışmazsan, kendini geliştirmezsen iş bulamazsın. Yabancı dilin iyi olmalı, konferanslara, atölyelere katılmak artık bir zorunluluk. Rekabetçi ortam yüzünden okulun yanında bir de dışarıda kurslara gitmek zorunda kalıyoruz. Ama bunların hepsinin sonunda yine işsiz kalmak var.

GELECEK KAYGISINI İLİKLERİME KADAR HİSSEDİYORUM

26 yaşındayım, üniversiteden mezun olalı beş yıl oldu. İşletme mezunuyum. Birçok defa atanma hayaliyle KPSS'ye ve bankaların yaptığı sınavlara başvurdum. Sonuç hüsran tabii ki. Çalış çabala, iyi puanlar kazan, ama işe göre personel yerine, personele göre iş mantığının hüküm sürdüğü güzel ülkemde kronik işsiz olarak kalmaya devam ediyorum. Sayısını hatırlayamadığım iş görüşmelerinde ezberlediğim cümle: "Biz size dönüş yaparız..." Yapmıyorlar!!! Ailemden aldığım maddi destek, genç bir kadın olarak bana hem yetmiyor hem de mahcup ediyor.

Beş yıl içindeki işe giriş çıkışlarım iş hayatının acımasızlığını da görmemi sağladı. Sırf parası olduğu için kendini üstün gören patronların insanı anlamda oldukça fakir olmaları da bir süre sonra şaşırtmamaya başladı beni. Sonuç şu ki; hâlâ işsizim ve gelecek kaygısını iliklerime kadar hissediyorum.

Bir tek fikrim var çözüm adına. Bu sistem değişmeden ne işim olur ne de mutluluğum...

Eda TÜREOĞLU / İSTANBUL

KRİZ VE İŞSİZLİK HER ŞEYİ ALT ÜST ETTİ

Değersizleştim, yalnızlaştım, haklarımı kaybettim...

33 yaşındayım. 6 yıldır bir metal fabrikasında çalışıyordum. Krizle birlikte daralma gerekçesiyle "gönüllü işten çıkarmalar" başladı. Patron, kendi isteğiyle işten çıkanlara tazminatının yanında bir maaş da ekstra verdi. Ben de bundan yararlanmak istedim, çünkü fabrika kapanacak söylentileri vardı, eşimin işi de riskliydi. Ben de en azından tazminatımı riske atmamayım diye düşündüm. Yaklaşık 50 kişi bu koşullarla işten ayrıldık. 9 ay işsiz kaldım. Ama fabrikanın batacağı söylentileri hikayeymiş, aksine daha da büyüdü. Tersanede çalışan eşim de benimle aynı dönemde yaklaşık 3 ay işsiz kaldı.

Biri 10, biri 4 yaşında 2 çocuğum var. 16 yaşımdan beri hep çalıştım, iki çocuğumu doğurduğumda da çalışıyordum. Şimdi işsiz kalınca aslında bir fırsat olur, çocuklarımla ilgilenirim diye düşündüm. Sabah kaygısızca uyanırım, biraz dinlenirim, şimdiye kadar yetişemediğim işlere yetişirim sanıyordum. Zaten işsizlik maaşı da alıyordum, o bitene kadar da yavaş yavaş iş ararım diyordum. Ama eşim de aynı dönem işsiz kalınca işler değişti. Eşim taşeron işçi olarak çalışıyordu, taşeron batınca onlar da işsiz kaldı. Tazminat bile alamadı. Kirayı ödeyemez duruma geldik. Hemen iş aramaya başladık. Ama hiçbir yerde iş yok! Ben eve parça başı işler almaya başladım, yetmedi. Oturduğumuz binanın merdivenlerini silmeye başladım. Bir komşumun desteğiyle birkaç kez ev temizliğine gittim. Ama ben şimdiye kadar hep fabrikada bir düzenle çalıştım, ev temizliği işini yapamadım, ağırıma gitti.

EŞİM DE İŞSİZ AMA BEN DAHA DEĞERSİZİM!

Bu dönemde yaşadıklarım birçok şeyi görmeme neden oldu. Mesela eşim de benimle aynı dönem işsiz kaldı ama ben daha fazla değersizleştim. O her gün dışarıya gidiyor, iş arıyor. Bulamayınca da agresifleşiyor, geliyor bana bağırıp çağırıyor, sinirini bizden çıkarıyor. İş aradığı zamanlar dışında da ya uyuyor ya kahveye gidiyor, bir şekilde kafasını dağıtıyor. İşsizliği uzadıkça da "Annemin evine yerleşelim" demeye başladı. Halbuki ben evliliğimin ilk yıllarında kaynanamın yanında yaşamak zorunda kalmıştım ve ağır travmalar yaşadım. Şimdi işsiz kaldım diye tekrar beni o travmaya sürüklemek istedi. Ama asla yapamazdım artık. Eğer iş bulamasaydı, eşimle yollarımızı ayırırdık.

Bir de 10 yaşındaki çocuğum ergenliğin de verdiği hırsla bana bir hiçmişim gibi davranmaya başladı. Çalışırken gelip para istiyor, istediğini anında alıyordu. Ama şimdi işler değişti, geçenlerde istediği bir ayakkabıyı "Bu çok ihtiyaç değil, sonra alalım" deyince "Zaten siz ne işe yararsınız ki, ikiniz de işsizsiniz, bize para bile vermiyorsunuz" diye isyan etti. Apartmanın merdivenini temizlemem de onu öfkelendiriyor, "O kadar mı aç kaldın, sen niye merdiven temizliyorsun, başkası temizlesin" gibi şeyler söylüyor. Çalışmayınca kocamın da çocuğumun da gözünde hemen değersiz bir hale geldim.

NE HAYALLER KURDUM, NE BULDUM

İşten çıkarken böyle olacağını düşünmemiştim; birkaç ay dinlenirim sonra iş bulurum diyordum. Ama çok kötü günler geçirdim. Bir anda kendimi ev, çocuk, temizlik, yemek yoğunluğu içinde buldum; bunalıma girdim. Psikoloğa gittim, ilaç verdi. İlk defa çocuklarıma annelik yapabilecektim, sabah kahvaltı hazırlayıp akşam dersleriyle ilgilenmek istiyordum. Ama ilaçlar beni çok halsizleştirdi, kullanmadım. Çare ilaç değil diye düşündüm.

Sadece evde yaşadığım sorunlar değil, geçim sıkıntısı da çok büyüdü. İşten çıkarken aldığım tazminat çocuklarımın geleceği olur diyordum, ona dokunmak istemiyorduk. Ama eşimin de işsizliği boyunca kirayı oradan ödedik, bir sürü harcama yaptık, eridi gitti.

Şimdi bir arkadaşım aracılığıyla zor bela bir fabrikaya girebildim. Burası aslında çalışma koşullarının kötülüğüyle ünlü bir yer. Normalde hayatta böyle bir yerde çalışmazdım ama şimdi mecbur kaldım, çünkü iş yok. Kriz yüzünden herkes her şartı kabul ediyor, onun için her yer çok kötü olmuş. Eski işyerimde ücretim asgari ücretten yüksekti, şimdi asgari ücretin altında, hiçbir hakkım olmadan çalışıyorum. Halbuki ben vasıflı bir işçiyim.

Nurcan Esenyalı/İSTANBUL

Sözleşmelerde kadın işçilerin talepleri neden yer almaz?

Arzu Erkan
Kocaeli

Metal sektöründe; işkolunda örgütlü işçi sendikaları (Türk Metal, Birleşik Metal-İş, Özçelik-İş) ile patron sendikası MESS arasında imzalanan, 2017-19 dönemi grup toplusözleşmesinin yürürlük süresi 31 Ağustos'ta sona eriyor. Sendikalar bu ay Çalışma Bakanlığı'na yetki başvurusu yapacak, eylül ayı itibariyle de müzakereler başlayacak.

İşkolunda 130 bini aşkın işçiyi ve ailelerini doğrudan ilgilendiren sözleşme görüşmeleri, bu yıl metal işçileri açısından ekonomik krizin gölgesinde ve zorlu geçeceğe benziyor. Bunun ipuçları aylar öncesinden belirmeye başlamıştı. Yılbaşından itibaren krizin yükünü işçilerin üzerine yıkmaya çalışan metal patronlarının işten atmalardan ücretsiz izinlere, belli sürelerde üretime ara verip kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaya kadar bir dizi saldırısı ile karşılaştı işçiler.

Büyüklüğü ve grup sözleşmesinin kapsamı açısından metal sözleşmelerinin her sektörü doğrudan etkilediği tartışmasız. Lakin metale gelmeden, diğer işkollarında imzalanan sözleşmelerin ve patronların takındığı tutumun metal sözleşmelerine de emsal olduğunu geçmiş yılların deneyimleri ile biliyoruz. O açıdan cam işkolunda imzalanan sözleşmenin yürürlük süresinin 3 yıla çıkarılması ve son olarak TÜPRAŞ'ta Koç Holding'in yine 3 yıl dayatması ve kazanılmış hakları gasbetme girişimleri metal işçilerinin de karşı karşıya oldukları tehditlerin boyutunu ortaya koyuyor.

Görünen o ki, metal patronları masaya kriz sopası ile oturmaya hazırlanıyor. Peki, metal işçileri, özellikle de metal işçisi kadınlar, bu TİS döneminde nasıl bir tutum alacak? Bu sorunun yanıtını metal işçisi kadınlarla aramaya çalıştık.

TASLAĞI İŞÇİLER HAZIRLAMALI

Eylül ayında başlayacak MESS grup sözleşmesi için taslak hazırlıkları yaz döneminde yani işçilerin yıllık izin döneminde başlayacak. Bu dezavantajlı durumu tersine çevirmek için, şimdiden yani işçi sendikalarının yetki başvurusu yapacağı haziran ayından başlatmak gerekiyor tartışmaları. Eylülde bir oldu bittiyle karşılaşmamak için bunun elzem olduğunu düşünüyor metal işçisi kadınlar. Türk Metal üyesi bir kadın işçi, "Metal Fırtına öncesi yetki ayı, taslak hazırlığı gibi tartışmalar olmazdı. Eylül ayında sendika MESS ile masaya otururdu, biz o zaman öğrenirdik ne kadar zam isteniyor. Direniş özellikle eski işçilerde bu bilinci oluşturdu diye düşünüyorum. Bence işçinin nasıl işin arkasında durduğunu geçen dönem gösterdik. Sendika anket bile yapmak zorunda kaldı. Şimdi de öyle olmalı..."

'Kadın kolları kadınlarla kahvaltı yapar, 8 Mart etkinliklerinde bol bol fotoğraf çeker, şube sayfasında paylaşır. Başka da bir şey görmedim...'

TİS tartışmalarının fabrikalarda henüz başlamadığı, Türk Metal üyesi işyerlerinde sendikacılara duyulan güvensizlik kadar kriz koşullarının yarattığı atmosferin de bunda etkili olduğunu düşünen bir kadın işçinin söyledikleri, bu açıdan çarpıcı: "Geçen dönem yüzde 24'e imza attı sendika ve buna da 'yüzyılın sözleşmesi' dediler. Altı ay sonra zamlar karşısında bu para uçtu gitti. Şimdi kriz var. Her şey ateş pahası. Düşünüyorum, ne kadar zam alsak elimiz bolluğa çıkar, bunun bende bir karşılığı yok. Yüzde 40-50 zam geldi her şeye. Bunun altında ezilmememiz lazım. Bir kere şu zamlar durdurulmalı. İki çocuğum var. Biri ilkokul, diğeri ortaokulda, yetişemiyorum ihtiyaçlarına..."

METALDE KREŞ YOK AYRIMCILIK VAR

Çoğunlukla sadece alınacak zam oranının tartışıldığı metaldeki TİS sürecinde kadınların özgün talepleri hiç tartışılmıyor maalesef. Bunun en somut göstergesi; 180 işletmede 130 bin işçi adına görüşmelerin sürdürüldüğü işkolunda kreş olan işyeri sayısının çok az olması. Rakam veremiyoruz çünkü işçi sendikalarının bu konuda paylaştığı bir veri yok. Ford Otosan gibi ülkenin en büyük otomotiv fabrikasında bile kreş bulunmuyor misal. Kadın işçilere 60 aylık olana kadar çocuk başına 650 lira bakım ücreti veriliyor. O da TİS'le güvence altına alınmış değil.

Yan sanayide ise durum içler acısı. Kreş ya da bakım ücreti, buralarda çalışan kadın işçilerin fersah fersah uzağında. Hamile kalan kadın işçilerin hafif işlerde çalıştırılması, 6 ay ücretsiz izin hakkı, çocuğu 1 yaşına gelene kadar sadece gündüz vardiyasında çalıştırılması, süt izni gibi haklar birçok işyerinde yasalarca güvence altına alınmış olmasına rağmen kullanılamaz durumda.

Sohbetimiz sırasında işçi kadınların üzerine basa basa söylediği "İşyerlerinde eşitlik istiyoruz" oluyor. Yıllarını da verseler işyerlerinde terfi edememeye, yaptıkları işlerin ya da söylediklerinin erkek işçilerinkiler kadar değer görmemesine ve bunun kendilerine fazlasıyla hissettirilmesine isyan ediyorlar.

TEK BAŞINA HİÇ BİR ŞEYİZ AMA...

Sözleşme döneminde bunların tartışılması, taslakta kadın işçilerin taleplerinin de yer alması, sendika yönetimlerinin tutumundan da anlaşılacağı üzere, ancak kadın işçilerin müdahalesi ile olabilir. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işyerlerinde ayrımcılığın son bulması, ücretlerde iyileştirme gibi taleplerin ve elbetteki krizin yükünün işçilere yıkılması girişimlerinin karşısında ancak ve ancak birbirine kenetlenmiş işçiler durabilir. Ford işçisi bir kadın bu gerçeği şöyle ifade ediyor: "Tek başına hiçbir şey yapamayacağımızı biliyorum. Ben de dahil hepimizin kafasındaki soru 'atılırsam o kadar borcun altından nasıl kalkarım'. Herkes borçlu, herkes bu işe mecbur. Ama hepimizin durumu aynı olduğuna göre o zaman birlikte çözeceğiz demektir, öyle değil mi? Tek başına hiçbir şeyiz ama birlikte koca bir fabrika. Yoksa boyumuz ne uzuyor ne de kısalıyor..."

NE YAPIYOR BU KADIN KOLLARI?

Metal direnişi sonrası şubelerde "kadın kolları" adı altında kadın örgütlenmesi içerisine giren Türk Metal Sendikası'nın kendi ifadesiyle "sosyal sendikacılık anlayışı" çerçevesinde işçi kadınlara sunduğu tek olanak sosyal, kültürel etkinlikler. Bir de bir Türk Metal geleneği olarak her 8 Mart'ta yaptığı 'eğlence' ağırlıklı işçi kadın buluşmaları. "Kadın Kolları" ne yapar işyerlerinde diye sorduğumuz bir kadın işçinin yanıtı şöyle: "Kadınlarla kahvaltı yapar, onları 8 Mart etkinliklerine götürür. Bu etkinliklerde bol bol fotoğraf çeker, şube sayfasında paylaşır. Başka da bir şey görmedim..."

2019 grup sözleşmesi hazırlıklarına belki de buradan başlamak gerekiyor. Sadece Türk Metal'in değil diğer sendikaların da kadın kolları, kadın büroları var. Metal işçisi kadınların, sorunları ve çözümü karşısında işlevsiz durumda olan bu yapıları işlevli hale getirmeleri mümkün. Önce şunu sormak lazım: Sendikaların kadın kolları işçi kadınlara ne zaman sözleşme taleplerini soracak? Ve elbette bunun gerçekleşmesi için temsilcilikleri, şubeyi zorlamak gerekiyor.

İşçilerin talepleri doğrultusunda hazırlanacak bir taslak, karar alma süreçlerine etkin katılım, sözleşmenin onayları alınmadan imzalanmaması kadın erkek tüm metal işçilerinin talebi kuşkusuz. Bu süreçte kadınların kendi talepleri ile yer alması ise kendi birliklerini sağlayıp, özgün taleplerini belirmekten, bunları elde etmek için mücadeleden geçiyor.

Ünaldı'da işçi olmak: Küfür, şiddet, taciz, kötü çalışma koşulları...

Zelal ARAR
Antep

Evdeki sıkıntılardan ve maddi yetersizlikten dolayı okulu bırakmak zorunda kalan, 17 yaşında iki genç işçi onlar. Hatta henüz çocuk işçi bile diyebiliriz. Antep Ünaldı Mahallesi'nde önceki çalıştıkları konfeksiyon atölyesinde şiddet, taciz, kötü çalışma koşullarına maruz kaldıklarını anlatıyorlar. Şimdi o çalıştıkları atölyeden ayrılıp başka bir atölyeye girmişler. İsimlerini vermek istemeyen, benim de Ayşe ve Fatma olarak yazacağım bu iki işçiye bırakıyorum sözü.

Yaklaşık beş senedir işçi olarak çalışan Ayşe söz alıyor önce: "İşe yayan gidiyoruz. Günde 12 saat çalışıyoruz. 1 saatlik molamız var. Haftalık 250 lira yevmiye alıyoruz." Ara sıra öksürüyor. Atölyenin havasız ve toz içinde olduğundan bahsediyor.

"İşe gitmediğimiz gün haftalığımızdan kesinti yapılıyor" diyen Fatma ise ustaların fazla mesai ile açığı kapattığını söyleyerek devam ediyor: "Kazanlı press, çay servisi, atölyedeki getir-götür işleri, temizlik... Her işi neredeyse biz yapıyoruz. İşimiz bittikten sonra diğer işçilere yardım etmek zorundayız, makineci ve halfeler ise işleri bittikten sonra evlerine gider. Bizler mesai bitimine kadar atölyede oluruz."

'10 YAŞINDAKİ İŞÇİLER USTADAN DAYAK YİYOR'

Atölyede yaşları 10 civarında işçilerin de olduğunu söylüyorlar. Ayşe, "5 makine var diyelim, birine yetişemedikleri takdirde dayak yiyorlar ustalardan. Yetişkin biri olsa dahi yetişemez bu işlere" diyor. Ayşe, şiddetin yalnızca çocuklara değil işi yetiştiremeyen çıraklara da uygulandığını söylüyor ve sık sık "Sırtına kırbacı yersin" sözünü işittiklerini aktarıyor. Ustalarının kızgın veya canının sıkkın olduğu zamanlarda çocukları dövebildiğine de şahit olmuşlar, hatta patronun ustalara "İstediğini yapmazsa döv" dediğine...

"Ezilmenin ne olduğunu işe başlayınca anladım" diyen Ayşe, bugüne kadar hiç duymadığı hakaretlere, küfürlere ve şiddete maruz kalmış.

REGL DÖNEMİNDE BİLE TUVALET MOLASI 5 DAKİKA

Ayda bir menstürasyon dönemlerinde ağrı çektiklerini dile getiren Ayşe, "Ustaya 'Rahatsızım, gidip dinleneyim' diyorum, nedenini sorunca "Kadınsal sorun" diyorum. "Elini yüzünü yıka, hap kullan" diyerek işimin başına dönmem gerektiğini söylüyor. Fatma sözü alıyor: "Kardeşim regl dönemindeydi. Sorununu anlattı ustaya, 'İş yoğun, gidemezsin' dedi. O da kaçtı. Ertesi sabah işe geldiğinde dövdüler." Fatma "Regl dönemlerinde dahi tuvalet molası 5 dakika" diye ekliyor.

Fatma kız kardeşinin uğradığı başka bir şiddet olayını daha paylaşıyor. 45, 50 yaşlarında bir adamın kardeşini rahatsız edici davranış ve ifadelerde bulunduğunu, kız kardeşinin patrona durumu bildirmesi üzerine patronun "Bir şey olmaz" dediğini ekliyor sözlerine: "Çayları kardeşim dağıtıyordu, o adama vermek istemedi. Mecbur çay götürecekmişiz, fakat götürmediği için dayağı yemişti."

Şimdi çalışmaya başladıkları atölyeye aynı durumlarla karşılaşmamak umuduyla girdiklerini ancak oranın da aynı olduğunu şu son sözlerle aktarıyorlar: "Bize gelip vurduklarında sesimizi çıkaramıyoruz, ama arkamda duran olsa hakkımı ararım." Ayşe, birçok Ünaldı işçisi kadının ve çocuğun aynı sıkıntıları yaşadığını dile getiriyor.

İşçilerin bir araya gelişinden tedirgin oluyorlar

Ben devlet teşvikiyle kurulan bir tekstil firmasında çalışıyorum. Çalıştığım işletme bir buçuk yıldır kurs adı altında üretim yapıyor. Fabrikada yaklaşık 90 kişi çalışıyor ve bunların yarısından fazlası İŞKUR'a bağlı. Açılmasından yerel seçimlere kadar servis ve yemek Vali tarafından karşılanıyordu. Vali aynı zamanda kayyum olarak belediyeye atandığı için bu masraflar belediye bütçesinden karşılanıyordu tabii ki. Yerel seçim sonrasında hem servis hem yemek kaldırıldı. Yeni belediye başkanıyla görüşmeler sonrasında servis devam ediyor. Fakat yemek 1 ay boyunca verilmedi, evlerimizden götürmek zorunda kaldık.

Tek sıkıntı bunlar değil tabii... LCW gibi dünya markalarına üretim yapıyoruz ama markanın ünlü olması bizlerin daha iyi koşullarda çalışmasına yetmiyor. Sürekli performans dayatmasıyla karşı karşıya kalan makineler gibi olduk. Sürekli bant sayıları karşılaştırarak yarışa sokuluyoruz. Tuvalette çoğu zaman sabun olmuyor, maaşlarımızı neredeyse iki ayda bir alıyoruz. Sıkıntıları patrona söylediğimizde hiçbir çözüm üretilmiyor, "Beğenirsen çalış, beğenmezsen kapı" deniliyor. Bir araya gelip bu sıkıntıları konuşmamızdan çok korkuyorlar, en ufak bir şeyde "Hemen eylem yapıyorsunuz" diyorlar. Bizler bir araya gelerek bu sıkıntıları dile getirmeye devam edeceğiz, onlar da bu bir araya gelişlerden tedirgin olmaya devam edecek. Çünkü biliyoruz ki bir araya gelip haklarımızı talep etmediğimiz sürece kimse bizleri düşünmeyecek. Bir ay boyunca verilmeyen yemekleri ayarlamaları bir buçuk ayı buldu. Sorduğumuzda geçiştirdiler. Yapılan toplantıda işçi arkadaş "Ne zaman yemek verilecek" diye sorduğunda patrondan "Önce çalışın da hak edin" cevabı aldı. Biz işçilere köle gibi bakan patronlara karşı bizler de gücümüzün farkına varıp insanca çalışma koşulları için mücadele etmeliyiz. Bunun dışında bir çözüm yok.

Bir tekstil işçisi
DERSİM

Adı 'İşçilerin kırık hayalleri ve sömürdüğümüz haklar fonu' olsun!

Eda TÜREOĞLU
Avcılar / İstanbul

Kıdem tazminatının fona devredilmesine ilişkin hükümetin sürdürdüğü çalışmalar devam ederken işçi kadınlarla yaşadıkları sömürü ve kıdem tazminatı üzerine sohbet ettik. Hayallerinin ellerinden alındığını söyleyen işçiler, kıdem tazminatı mücadelesi vermeye kararlı. Yaklaşık 12 yıldır aynı firmada çalıştığını söyleyen bir işçi kadının kıdem tazminatı gasbına ilişkin söyledikleri önemli, "Bugüne kadar iş yerinde yaşadığım tüm olumsuzluklara işsiz kalma kaygısı ve tazminatımı alamama endişesiyle boyun eğmek zorunda kaldım. 'Senin bu kadar yıl içinde yaşadığın hiçbir şeyin önemi yok. Biz karar verdik senin tazminatını alıyoruz' diyorlar şimdi Bunu kabul etmiyorum. Bu kez boyun eğmeyeceğim..."

Bir başka kadın işçi de bugüne kadarki emeklerinin karşılığı olduğunu söylüyor kıdem tazminatının, "Yediğimiz ekmekten, içtiğimiz suya kadar... Hatta kazandığımız paradan bile vergiler alınıyor.Yetmiyor, ne yapsak ne kadar ödesek bitmiyor. Seçim dönemlerinde vaatlerin ucu bucağı yok; 'Şöyle yapacağız, böyle olacak.' Her defasında bu hükümetten yana kullandım oyumu. Her defasında biraz daha pişman oldum. Bitti artık tükendik. Bıraksınlar da kıdem tazminatımız bizde kalsın."

"Bu emekler üzerine kurulu hayallerimiz var" diyen bir başka kadın işçi de şöyle isyan ediyor: "Hakkım olanı alıp yıllar boyunca işletecekler. İlla yapacağız diyorlarsa bu fonun ismini 'İşçilerin kırık hayalleri ve sömürdüğümüz haklar fonu' olarak değiştirsinler de amacına uygun olsun. Bu da son damla oldu ve bir daha bunu yapanlara oy vermeye de hiç niyetim yok."

Fethiye emeğiyle yeniden hayat buldu

Nevruz MERSİN
Esenyalı / İstanbul

Her gün camlardaki yazılar değişiyor, kaldırımlar boyanıyor, tüm aksesuarlar her sabah dışarı çıkartılıyor, akşam ise toplanıp kapanmamak için direniyor, çünkü onun kendini dinleyebildiği tek dayanağı bu sanat evi.

"Mücadeleci ve azimli duruşun aslında adımdan geldiğini düşünüyorum" diyor Fethiye ve başlıyor hikayesini anlatmaya: "1974 mayısında Bitlis'in Tatvan ilçesinde, babam tiyatro sahnesinde Fatih Sultan Mehmet rolünü oynarken dünyaya gelmişim. Adımı da babamın o günkü sahnesinden almışım. Fatih takamamışlar, yakın olsun diye Fethiye demiş amcalarım. Ailemin ilk çocuğuyum. Zayıf bir bünyem olduğunu söylüyor büyükler, hatta yaşayabileceğime ihtimal bile vermemişler. Ama kolay kolay pes eden biri değilim, tutunmuşum işte yaşama."

Annesi, erkek çocuk sevdası yüzünden dört çocuk daha dünyaya getiriyor ama hiçbiri yaşama tutunamıyor. Bir kız kardeşi oluyor, bu kez de annesi "Ben erkek çocuk doğuramıyorum, nasıl olsa bu da ölecek" gibi şeyler düşünmeye başlıyor, kendisi ve 6 aylık kız kardeşini babasına bırakıp evi terk ediyor. O günden sonra değişen hayatlarını şöyle anlatıyor: "Annemin bana veremediği anneliği ben kardeşime yaşatmaya çalıştım. Ama 9 yaşındaydım, hiçbir şeyin farkında bile değildim..."

Babaannesi ve halasıyla yaşamaya başlayan Fethiye'ye, babasının mesleği gereği sürekli göç eder halde olması, bir de küçük kardeşinin sorumluluğu ağır geliyor. Halası da evlenince kalıyorlar bir başlarına. Babası başkasıyla evleniyor: "12 yaşında bir kız çocuğu hevesiyle babamın nişan yüzüklerini kendi ellerimle taktım, bize anne olacak diye düşündüm" diyor.

BÜTÜN HAYATIMI DEĞİŞTİRDİLER

Fethiye, çocukluğunda yaşadığı ve tüm hayatını etkileyen bir olayı şu sözlerle anlatıyor: "1991 yılında Adıyaman'dayız, ortaokuldayım. Babamın esas mesleği Din Kültürü Öğretmenliği ama o zamanın şartları yüzünden mesleğini yapamadığı için bir yem fabrikasında müdür olarak çalışıyor. Evler şehirden uzak, sadece bir sabah bir akşam servis var, o da işçi servisi. Tek öğrenci benim. Saatlerim uymamasına rağmen okuyabilmek için o işçi servisiyle şehre gidip geliyorum. Servis şoförü Mehmet amca benim o araca binmemden hep rahatsız. Sebebini bilmiyorum ama istemediği gözlerinden okunuyordu. Bir gün koşarak durağa gelip aracın kapısını tam açarken aniden arabayı sürmeye başladı ve bunu birkaç kez tekrarlayıp bir türlü binmeme fırsat vermedi. Ben de sinirlendim, hakaret ettim. Annemden sonra hayatımın ikinci dönüm noktasının bu olay olacağını o zaman bilemiyordum. Olay fabrika müdürüne, oradan da babama kadar gitti. Babam anlatmama fırsat dahi vermeden beni okuldan aldı ve kurtuluşum olarak gördüğüm eğitim hayatım o gün son buldu. Buna dayanamadım ve iki kez intihara teşebbüs ettim, birinde babaannem fark etti, diğerinde ise değer mi diye düşünüp vazgeçtim. Bunu şimdiye kadar kimseye de anlatmadım."

Fethiye, küçük yaşta annesini kaybetti, eğitim hayatı sona erdi, eşini iş cinayetinde kaybetti... Ama her şeye karşı yeniden ayaklarının üzerinde durmayı başardı.

KOCAMI ÖLDÜRDÜLER ELİME PARA SAYDILAR

Babasının çalıştığı fabrika kapanınca bu kez de Gebze'ye taşınıyorlar. Fethiye artık 18 yaşında ve burada babasının tüm engellemelerine karşı sevdiği adamla evleniyor. Eşiyle geçirdiği zamanlardan bahsederken gözündeki sevgiyi ve özlemi görmemek mümkün değil. 23 yaşında anne oluyor. Evliliklerinin beşinci yılında eşi, yeni başladığı işyerinde alınmayan önlemler nedeniyle asansör boşluğuna düşüp iş cinayetine kurban gidiyor. Buradan sonra Fethiye için her şey yeninden başlıyor. Fethiye yaşamının devamını şöyle anlatıyor: "Cenaze, taziye işleri bittikten sonra ne yapacağımı bilemedim. Kucağımda 2 yaşında oğlumla kalmıştım. Babam, 'oğlunu bırak öyle gel' dedi. Kaynanamlar da 'Gidersen çocuğu bırak öyle git' diyordu. Anneyim ben, nasıl evladımı bırakabilirim! Oğlum zaten babasız kaldı, bir de annesiz nasıl bırakırım. Annesizliğin ne demek olduğunu en iyi ben bilirim…"

Kocasının ölümü nedeniyle işyerinden aldığı tazminata eşinin kardeşleri el koyup her gün 'vereceğiz' diye oyalıyorlar. Fethiye, oğlunu kaybetmemek için 19 yıldır ölmüş eşinin ailesinin yanında zoraki de olsa yaşamaya çalışıyor. Bu süreçte baskı yüzünden çeşitli hastalıklar geçiriyor, bir keresinde mide kanaması geçirip ölümün eşiğinden döndüğünü anlatıyor. Yine yaşadığı ortam nedeniyle, psikolojik tedavi görüp çocuğu için ayakta kalıyor. Yaşadığı zorlukları şöyle dile getiriyor: "Kadın olmak zor, bunu biliyordum, öğretmişlerdi bana küçücükken. Ama dul bir kadın olmak daha zormuş bunu da öğrettiler. İş kazasına kurban giden eşimin tazminatını elime saydılar. Kendime ait bir hesabım yok tabii o zaman lar. Zoruma gitti, sonuçta kocamı almışlardı benden onun yerine bir miktar para vermişlerdi. Ama yine de oğlumun tek güvencesiydi o, sonra borç diye aldı kayınlarım onu da."

İLK KEZ YALNIZ ÇIKTIM DIŞARI

Fethiye önce eşinin ailesiyle anlaşıyor ve Esenyalı'ya taşınıp karşılıklı iki daire tutuyorlar. Ama daha taşınmadan yine bir şekilde oyuna getiriyorlar Fethiye'yi ve aynı evde yaşamaya başlıyorlar. Yeni evdeki zorlu yaşamını ise şöyle anlatıyor: "7 yıl boyunca tutsaktım resmen, yalnız başıma sokağa dahi çıkamayan, yanımda refakatçi olmadan oğlumun veli toplantısına dahi gidemeyen bir kadındım. Bir kere isyan edip 'yeter artık ne yapmam gerektiğimi biliyorum' dedikten sonra oğlumun veli toplantısına tek başıma gidebilmiştim. O anın verdiği sevinci nasıl anlatabilirim bilmiyorum. Kırmam gerekiyordu artık zincirlerimi, her şeyimi almışlardı benden; ilk önce annemi, sonra eğitimimi, eşimi, tüm gençliğimi götürmüştü zaman. Oğlumu almak istediler her şeyi verdim ama onu veremezdim. Artık bir şeyler yapmam gerekiyordu kendim için. Zincirlerimi kırmaya ve kendim için bir şeyler yapmaya karar vererek başladım boya yapmaya. Bu benim yeni hayatımdı ve kendim için yaşayacaktım bu hayatı."

'KENDİME AİT BİR YER BURASI...'

Onunla tanıştığımız bu şirin, buram buram emek ve sanat kokan ahşap boyama atölyesini nasıl açtığını anlatmaya başlıyor sonra: "Çeşitli kurslara katıldım, yine ailenin tüm baskılarına rağmen kursu tamamlayıp eşimin emekli maaşı ve borçlarla burayı çok büyük umutlarla açtım. Bir şeyler yapmam gerekiyordu ve yaptım, hayat buldum burada. Bütün umudumu bağlamıştım buraya. Fakat beklediğim gibi olmadı gene, ülkenin ekonomik ve siyasi durumu beni de vurdu maalesef. Kapatmamak için direniyorum ama yapamıyorum, ekonomim buna uygun değil. Ekonomik kriz bir yandan, sanata ve sanatçıya gösterilen tavır ve toplumda yarattığı algı bir taraftan üzerime üzerime geliyor. Kiramı bile çıkaramıyorum çoğu zaman, özel ders vereyim diyorum talep yok... Ama olsun iyi hissediyorum burada; kendime ait bir yer burası, yaşam alanım, emeğim. Kapatmamak için direneceğim, hayallerimi tekrar tekrar gömmek zorunda kalmamak için direnip kapatmayacağım dükkanımı. Ne kadar dayanabilirim bilmiyorum..."

İmdat koku alamıyorum!

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

Mis gibi yaz... Kış boyunca eve ve işe hapsolan burunları hiç değilse hafta sonları şöyle güzel kokulu ormanlara, dağlara, bayırlara, deniz kenarlarına çıkarma vakti. Fakat o da ne! Yoksa siz de sadece kötü kokular mı alıyorsunuz?

Normaldir; ne de olsa memlekette kirletilmemiş yer kalmadı.

Ama ya, bir tek siz hiç koku almıyorsanız? "Ayy ne biçim kokuyor" cümlesi bir tek sizden çıkmıyorsa? Taze ekmeğin, pişen güzel bir yemeğin, bahçede dal veren gülün, çocuklar yıkanınca kafalarından yükselen buğunun o güzel kokusunu duyamıyorsanız? Bu sadece "duyarsızlık" değil de bir hastalıksa?

TAT DUYUSUYLA ORTAK ÇALIŞIR

İnsanın milyonlarca yıllık evrimi içinde işlevini diğer canlılara göre daha az muhafaza ettiği duyusudur; koku. Dokunarak hissedemeyeceğimiz, karanlıkta görmemizin mümkün olmadığı ve duyamayacağımız pek çok şeyi kimyasal reseptörler aracılığı ile ayırıp tespit edebilme becerisidir.

Koklama becerisi oldukça değişken. Bakın bir örnek; insanda 350 koku reseptörü varken bu sayı farelerde 1300, kediköpeklerde ise 22 milyon reseptör kadardır. Bazı hayvanlar için hayati öneme sahip olsa da koku duyusunun, bizi zehirleyici bir takım kötü gazlardan korumak veya hoş bir parfüm kokusu ya da taze ekmek kokusunun bize hissettirdiği hoş duygu dışında bir faydası yoktur.

Tat ve koku duyusu ortak çalışır ve beyinde de aynı merkezden kontrol edilir. Koku duyusu bozukluğunda ya da hiç koku duyusu olmama (anosmia) durumlarında tat alma duyusu da bozulmuş olur.

ENFEKSİYONLAR, KAFA TRAVMALARI KOKU DUYUSUNDA KAYBA YOL AÇABİLİR

EDİNSEL koku duyusu kaybı durumları ise burun içinde tıkayıcı sorunlar (et büyümesi, burun kemiği yamukluğu ya da alerjik ödem gibi), enfeksiyon ve kafa travmaları sayılabilir. Üst solunum yolları enfeksiyonları çok sık, geçici tipte koku duyusu kaybı yaratırken, bazen çok ufak kafa travmaları sonrası bile koku duyusu kaybı gözlenebilir. Erişkinde bu sıklık yüzde 5-10 iken, çocuklarda travmaya bağlı koku duyusu kaybı yüzde 1 oranda görülür. Travmadan sonraki 3 ayda iyileşme yüzde 75 oranında geri dönüşle son bulur. 24 saatten fazla bilinç kapalılığı söz konusu ise koku duyusu kaybı kalıcı olabilir.

Tedavi altta yatan etkenin tespiti ve ortadan kaldırılmasını içerir. Burun içi tıkayıcı sorunların gerekirse cerrahi yolla temizlenmesi, üst solunum yolu enfeksiyonu sonrası gelişen koku duyusu kaybının 3-5 gün sonra kendiliğinden geri gelmesi ve travma sonrası sinir hasarının uzun süreli tedavisi sonrası düzelmesi tedavi seçeneklerimizi oluşturur.

A ve B vitaminleri ile çinko takviyesinin yapılması, gereksiz ilaçların kesilmesi ve tiroid fonksiyonlarının normale getirilmesinin koku duyusu azalmasını tedavide umut verici olduğu söylenebilir.

HİÇ KOKU ALAMAYANLARIN HASTALIĞI: ANOSMİ

Total koku duyusu kaybı demek olan anosmi, yaşam kalitesini etkileyen ciddi bir sorun. Nasıl ki bir kör göremiyor, bir sağır duyamıyorsa, bir anosmi de koku alamaz. Bu yüzden tatma duyusu da yeterince işlevini yerine getiremez. Bazen doğuştan hiç koku alamama ile kendini gösteren bir hastalıktır. Hiçbir kokuyu hiç duyamadığı için kişi böyle bir hastalığa sahip olduğunu bile bilemez. Dünya Anosmi Vakfı, anosmik kişilere evlerinde gazla çalışan hiçbir şey kullanmamalarını ve yangına karşı çoklu alarm sistemi kurmalarını önerir.

SİGARA KOKU DUYUSUNU AZALTIYOR

Bazı tehlikeli zehirli maddeler koku reseptörü harabiyeti yaratarak kalıcı koku duyusu kaybına neden olabilir. Mesela uzun süre sigara içenlerde olfaktor sinir reseptör duyarsızlığı gelişir ve koku duyusu azalır.

Yaş ile birlikte koku duyusunun azaldığı, eşik yaşın 60 yaş civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Psikiyatrik hastalarda genellikle kokuyu ters algılama (parosmi) veya olmayan kokuyu algılama (fantosmi) görülmektedir. Psikozlarda, depressif hastalıklarda, konfüzyonel durumlarda koku yakınmaları olabilir. Şizofreni, depresyon, histeri gibi hastalıklarda koku alma bozuklukları görülebilir.

Zararsız gibi görünen burun açıcı damlalar çok uzun süre kullanıldıklarında koku duyusunun azalmasına yol açabilir.

Toksik madde ve dumanlara bağlı olarak gelişen koku kayıpları da vardır. Bazı kanser tedavi ilaçları ve radyoterapi de koku kaybı yapabilir. Bazı beyin tümörleri, hipofiz tümörleri, beyin anevrizmaları gibi kafa içi hadiseleri koku kaybı ile kendilerini gösterebilir.

Koku kaybı olan hastaların yüzde 73'ü yemek pişirme konusunda zorluk, yüzde 68'i ruh hallerinde olumsuz yönde değişiklikler, yüzde 56'sı iştahlarında azalma, yüzde 41'i kendi kokusunu alamamaktan, yüzde 30'u yemeği sürekli yakmaktan şikâyetçi.

Koku kaybı yaşayan kadınlar bu durumdaki erkeklerden daha fazla şikâyetçi oluyor.

FISTIK EZMESİ, MENTOL VE SABUN KOKUSU ALAMIYORSANIZ DİKKAT!

ABD'deki Florida Üniversitesi McKnight Beyin Enstitüsü Koku ve Tat Merkezi'ndeki araştırmacılar; Alzheimer hastalığının erken dönemlerinde insanların sol burun deliğinden koku alamamasını, hastalığın erken teşhisi için bir gösterge olduğunu ortaya koydular. Fıstık ezmesi, mentol ve sabun kokusu Alzheimer hastası kişilere 20 santim mesafeden koklatılmış ve teşhisli Alzheimer hastalarının, bu kokuları duymadıkları tespit edilmiş! Koku duyusunda azalma ya da kayıp, Alzheimer'ın erken belirtileri arasında ilk sırada yer alıyor.

Satıcı bize sesleniyor

Film kimseyi haklı çıkarmıyor, kimseyi de kahraman yapmıyor. Sorgulamanızı bekliyor. Neden susanın hep kadın olmak zorunda olduğunu, neden bir mücadele verilecekse bunu yapanın hep erkek olduğunu...

Kübra YETER

2016 yılında Cannes Film Festivali'nde izleyiciyle buluşan Satıcı, Asghar Farhadi'nin yönettiği, izlenmesi gereken filmlerinden biri. Başrolde, Farhadi'nin birçok filminde sıkça karşılaştığımız oyuncular Taraneh Alidoosti ve Shahab Hosseini bulunuyor. İran'daki kadın erkek ilişkisi üzerinden içinde olduğunuz toplumu ve normları sorgulayacağımız Satıcı (The Salesman), paramparça olan ilişkilerin dramatik altyapısını, "taraftar" olmamızın önüne geçerek sunuyor.

Rana (Taraneh Alidoosti) ve Emad (Shahab Hosseini), tiyatro sanatçısı bir çifttir ve İran'da Miller'ın Satıcının Ölümü adlı oyununda rol almaktadırlar. Filmin açılış sekansında yönetmen bu oyuna dikkat çeker. Bir masa, üç sandalye... Evin üst katı ve iki yatak... Şeffaflık; evin içi ve sokak...

Filmin hikâyesi, Rana ve Emad çiftinin yaşadığı apartmanın, binanın yanındaki inşaat çalışması dolayısıyla zarar gördüğü bir sahneyle başlar. Geceye bina sakinlerinin çığlığıyla uyanan çift, derhal apartmanı boşaltır. Artık kendilerine kalacak yeni yer bulmak zorundadırlar. Aynı oyunda rol aldıkları oyuncu arkadaşları Babak'tan (Babak Karami) yardım isterler. Babak, kiracısının henüz çıktığı evini Rana ve Emad'a gösterir. İçinde bulundukları durumdan dolayı çift evi tutar. Fakat Babak'ın arkadaşlarından eski kiracısı hakkında gizlediği bir sır vardır. Kiracının eşyaları bilmedikleri nedenle hâlâ evin içerisindedir.

Sır şöyle kenarda dursun, çiftin rol aldıkları oyunu izlemeye, İran'daki yasalara göre kültür sanat eserlerini kontrol etmekle görevli "sansür" kurulu gelecektir. Emad, kurulla görüşmek için tiyatroda kalır. Rana ise evine döner. Yeni evine taşınan kolileri açıp yerlerine yerleştirirken, eski kiracının eşyalarını da bir kenara istifler. Saat artık ilerlemiştir, tam banyoya gireceği sırada kapı çalar. Gelenin eşi olduğunu düşünen Rana otomatiğe basar, kapıyı aralar ve duşa girer.

SORGULUYOR SORGULATIYOR

Filmin bu noktasına kadar aslında İran hakkında bildiklerimizin zıddı olan iki karakter izleriz. Kültürlü, mutlu, eğlenmesini bilen, kadın-erkek ilişkilerini doğru bir şekilde yakalamış bir çift... Fakat bu olaydan sonra ortaya konan tablo öyle olmaz. İçeri giren Emad değildir, Rana bir saldırıya uğrar ve bu saldırıyla çift için hiçbir şey aynı şekilde devam edemeyecektir. Bundan sonra özellikle de erkek karakterin, her ne kadar karşı pencerede dursa da, içinde saklanan, kurtulamadığı o erilliği göreceğiz. Rana büyük bir travmanın tam kalbindedir; yaşadığı şeyi sessizlikle karşılar ve içine kapanır. Emad'ı ise intikam duygusu günden güne kemirir.

Yönetmen tam da bu noktada kadın ve erkek arasındaki bakış açısının ne denli farklı olabileceğini gösterir ve başarısı da sanırım burada. Çünkü filmi izleyen artık salt izleyici değil, olayın merkezinde biri haline gelir ve hepimiz için sorgulama başlar. Önce neyden kurtulmalıyız? Adaletsizlikten mi yoksa kadını (ama açıktan ama gizli) yok sayan yargılarımızdan mı?

Rana ve Emad'ın içinde olduğu olayın yanı sıra, yönetmen İran'da yaşamını sürdüren kadınlara da dikkat çekmekte. Mesela tiyatroda fahişe rolü oynayan, oyun metninde çıplak olması gereken oyuncu, İran yasalarına göre rolünü sahnede kırmızı bir pardösüyle oynar. Erkek rol arkadaşı, kadın oyuncunun söyledikleriyle görüntüsünün çelişmesi üzerine prova sırasında durumla dalga geçer ama bunun kadın oyuncuda yaratacağı ruh halini asla düşünmez. Bir başka sahnede Emad'la aynı dolmuşta olan bir kadının ondan rahatsız olarak yer değiştirmesini görürüz. Emad yaşadığı durumu, "Emin ol daha önce takside başına kötü bir şey gelmiştir" diye değerlendirerek kadına hak verir.

Fakat aynı Emad, eşinin yaşadığı olayın intikamını "eşine rağmen" almak ister. Ona ne hissettiğini sormaz, neler yaşadığını tam olarak dinlemez. Zaman zaman şüphe duyar; hep bir "acaba"sı vardır. Rana ise önce karakola gitmek ister ama İran'da "kadın hakları" her zaman haksız olmaya endeksli olduğu için vazgeçer. Bir de kendini açıklıyor olmak onu iyiden iyiye kötüleştirecektir. O, olayı bir şekilde unutmaya çalışsa da Emad'ın bencilliğinin peşinde sürüklenirken bulur kendini.

Orijinal Adı: The Salesman
Yönetmen / Senarist: Asghar Farhadi
Oyuncular: Shahab Hosseini, Taraneh Alidoosti, Babak Karimi, Mina Sadati...
Tür: Dram
Ülke: İran, Fransa

HAKLI YA DA KAHRAMAN ARAMIYOR

Başta bahsettiğim Arthur Miller'ın Satıcının Ölümü oyunu, filmde öylesine kullanılmış değildir elbet. Hikâyesi, filmle konu olarak aynı olmasa da karakterlerinin gösterdiği gelişim filmdeki karakterlere ışık tutar. Satıcının Ölümü'nde de karakterler zor bir toplumda yaşamaya çalışır. Her ne kadar oyunda bireysel olarak yaşanan öyküler varmış gibi dursa da bir toplumun siyasi, ahlaki yozluğuna koca bir alan açılır.

Bu yüzden oyunun filmle bağlantısı oldukça önemli. Filmin son sahnesinde yer alan Satıcının Ölümü'ndeki Willy'nin ölümü, Rana ve Emad'ın içinde olduğu ruh halinin de habercisidir aynı zamanda.

Film kimseyi haklı çıkarmıyor, kimseyi kötülemiyor, kimseyi de kahraman yapmıyor. Sadece bir durum gösteriyor. Bu durumu gösterirken de sizden taraf olmanızı asla ve asla istemiyor. Fakat sorgulamanızı bekliyor. Kadın erkek ilişkilerinde neden susan tarafın hep kadın olmak zorunda olduğunu, neden bir hak mücadelesi verilecekse bunu yapanın erkek olduğunu... Boğazınızda bir düğümü temizlenirken, başka bir düğüm daha atılıyor. Filmi izlerken gözünüzün önüne, haberlerde sadece bir sayı olarak verilen "kadınlar" düşüveriyor. Veyahut bir anda kulağınıza kızı öldürülmüş bir babaya "Kızınıza sahip çıksaydınız" diyebilen bir cehaletin, pişkinliğin sesi çalınıyor.

Film sizi bir sona taşımıyor. O sonu belki de, kendimize borçlu olduğumuz mücadele getirecek...

Kötü ses yoktur, kadın korosuna girmemiş ses vardır

Özge ÖZKAN
Mersin

‘Koroda 25 kadınız. Kimimiz anne, kimimiz abla, kimimiz hemşire, kimimiz öğretmen, kimimiz eş, kimimiz öğrenci... Ama hepimiz bireyiz, kadınız. Ve birlikte birbirimizin her şeyiyiz, birlikte her şeyiz.’

Notalar, sesler etrafında gönülleri buluşturan Mersin Ekmek ve Gül Kadın Korosunun “Herkesin derdine derman, ruhuna ilaç oluşundan insanların birbirine dokunmasına, acıların azalmasından kahkahaların çoğalmasına giden yoldur” demek çok abartılı olmaz diye düşünüyorum. İşte bu yolda yaşamlarını, zihinlerini de değiştiren koro üyeler olarak o değişimi anlattık Ekmek ve Gül’e.

Koroda 25 kadınız. Kimimiz anne, kimimiz abla, kimimiz hemşire, kimimiz öğretmen, kimimiz eş, kimimiz öğrenci… Ama hepimiz bireyiz, kadınız. Ve birlikte birbirimizin her şeyiyiz, birlikte her şeyiz.

Önce kendimden başlamak istiyorum. Mersin Üniversitesi Mütercim Tercümanlık bölümü öğrencisiyim. Kitap fuarında bir kitap üzerine konuşma ile başlayıp, bir evde birlikte yenen yemek, devam eden tanışıklık kadın korosuna katılımla sonuçlandı. Hep sosyal biri oldum. Müzikle ilgili her şeye de ilgim vardı, ama sesimin kötü olduğuna o kadar inandırılmışım ki kendimi koroda hayal edemiyordum. Fakat bu yolda aslında bunun da hiçbir önemi olmadığını anlamış oldum. Koroya başladığımda “İnsanlar nasıl bu kadar samimi” diye düşünmekten kendimi alamamıştım. Ama sonra baktım kadınlar yürekten sarıyor, kocaman, ağız dolusu gülümsüyor; Taş olsan bu kadar içtenliğe kayıtsız kalamazsın. Öyle sivri yanlarım törpülendi ki. Bir de ses sese değince güzelleşiyormuş. Tıpkı insanın insana el verince acısının azaldığı, ruhunun güzelleştiği gibi…

GÜLCAN KORO SAYESİNDE İNSANLARI SEVMİŞ

Gülcan, Şehir Bölge ve Planlama bölümünden bu yıl mezun oldu. 5 yıllık üniversite yaşamının sonunda gelmeye başladığı “Koro sana ne kattı’ sorusuna, “Ben içine kapanık, kendi kabuğundan çıkmayan biriydim. Bir yılbaşına katıldım hayatım değişti” diye cevap veriyor. “Farklı alanlardan birçok kadın var ama oraya gittiğimiz de herkes birbirini kucaklıyor herhangi bir ayrım olmaksızın. Koroya gittiğimde çok ciddiye alınmayacağımı düşünüyordum. Ama çalışmalara katılmadığım günlerde arandım ve anladım ki insanlar birilerini önemsiyor. Kadınların birbirine destek olması ya da herhangi zorlu bir şeyde peşinden koşması benim görmediğim şeyler” diyen Gülcan, çok arkadaş edinmeye insanlara güvenebiliriz düşüncesine gelmiş. İnsanları sevmediği, insanlardan nefret ettiğini düşündüğü bir dönemde koroya katıldığını söyleyen Gülcan, koro sayesinde psikoloğa gitmeyi bile bırakmış. “25 tane kadın var burada, hepsinden öğrenecek çok şey var. Ve şunu da öğrendim, kötü ses yoktur, kadın korosuna katılmamış ses vardır” diyor.

‘DIŞARI ÇIKMA HAKKI KAZANDIM’

Koro ile birlikte dışarı çıkma hakkı kazanan Esra “Akşamları dışarı çıkmak bir kadın için kolay olmuyor” diyor ve devam ediyor: “Üç yıl önce başladı benim koro maceram. O dönemler kendim için pek bir şey yapamıyordum. Arkadaşım aracılığıyla katıldım. Hayatım ev işleri, yemek, temizlik iken bir anda çok güzel bir ailenin içinde buldum kendimi. Herkes birbiriyle dayanışma içinde. Çıkarsız, güzel bir amaç için bir araya gelip emek veren insanların varlığını görmüş olmak bana en büyük katkı oldu. Ekmek ve Gül Korosu beni o kadar güzelleştirdi ki; hayatımda renkli ve güzel anılar biriktirdim. İyi ki tanımışım, hepinizi çok seviyorum.”

‘BİRLİKTE DAHA GÜZEL VE GÜÇLÜ OLDUĞUMUZU GÖRDÜK’

Güneş koronun en eskilerinden, beş yıldır koroda. Çok şey biriktirmişiz diyor ve ekliyor: “Bu yıl 25 kişiydik ama beş yıllık süreçte çok gelip katılan ancak yaşam koşulları nedeniyle ayrılan o kadar çok insan oldu ki... Hepsiyle görüşüp bir şeyler paylaşıyoruz ama aramızdan ayrıldıkları için de üzülüyoruz. Yeniler katılıyor, katılanlar için seviniyoruz. Çünkü pek çok engeli aşıp bir araya geliyoruz. O nedenle çok kıymetli.”

Sonnur ise korodaki ritimcilerden. Erbane çalmayı öğrenmek üzere gelenlerden. “Çalmayı öğrenemedim ama korodakilerle birlikte şarkıları söyledim. Önümüzdeki yıl erbane çalmayı öğrenip korist olarak değil ritimci olarak koroya katkı sunacağım” diye anlatıyor o da koro macerasını.

Önceki yıl koroyu izleyen, izledikten sonra “Ben de katılayım” diyerek ekip üyesi olan Elif, çalışma temposuna, tüm yorgunluğuna rağmen, çalışmalara gecikse de koro çalışmasından sonra eve mutlu olarak gittiğini içtenlikle anlatıyor. Elif, “Çünkü yoğun bir çalışma içinde bazen kendimizi unutuyoruz, kendimize zaman ayıramıyoruz. Onun için haftada iki saat bile olsa kendimize zaman ayırmak o kadar iyi geliyor ki. Kadınların bir arada olması, birlikte vakit geçirmesi, bir şey yapması çok değerli. Birlikte daha güzel ve daha güçlü olduğumuzu gördük” diyor.

SİGARAYI BIRAKAN BİLE VAR

Mimarlık öğrencisi Merve koronun kendi yaşamına ve kadınların yaşamına kattıklarını şu cümlelerle anlatıyor: “Hepimiz evlerimizden, iş yerlerimizden, biz öğrenciler üniversiteden, okulumuzdan bir mücadele vererek koro çalışmalarına geliyoruz. Hayatımızdaki zorlukları aşarak, birbirimizin yaşamlarını paylaşıyoruz. Yalnız olmadığımızı, sorunlarımızın ortak olduğunu tartışıyoruz. Nafaka konusundan şiddet, taciz, tecavüz davalarına kadar bize dair her konuyu konuşuyoruz. Ve burada da çok güzel sonuçlar ortaya çıkarıyor, çünkü kadınların birlikteliği daha güzel sonuçlar doğurur.”

İstanbuldan Mersin’e taşınan ve çalıştığı işi bırakan Fatoş, “Birkaç kez gider sonra bırakırım, diyordum, bana terapi gibi geldi. Yaz tatili nedeniyle ara veriliyor, fakat ben çalışmalara başlayacağımız günleri iple çekiyorum” diyor.

Geçen yıl iş nedeniyle ara vermek zorunda kalan Songül ise şunları söylüyor: “Bu yıl yeniden katılmak beni çok mutlu hissettirdi. Ayrıca bir yıldır sigarayı bıraktım ve bana burası güç veriyor.”

BURADA EMEK VAR KADIN DAYANIŞMASI VAR

“Bu kadar kadının birbirine dokunması gerçekten çok güzel. Dünya kadınların emeğiyle güzelleşiyor, biz de bunu her etkinliğimizde duyuruyoruz,” diyen Cemile’nin ardından Sabahat, “Çalışan biriyim. En azından haftada iki saat kendime zaman ayırıyorum, stres atıyorum” diyor. Geçen yıl ailevi nedenlerle ara veren ancak geri dönen Dilek ise “Bıraktığın yerden aynı duygu ve aynı sıcaklıkla katılmak bu evin içinde olmak çok güzel. Burada emek var, burada kadın dayanışması var, devam etmeliyiz,” diye anlatıyor duygularını.

Sultan da “Şarkı söylemek gibi bir hevesim hep vardı benim. Çocukken korolarda yer aldım ama yetişkin halimde sesimle dalga geçildi. Öğrencilerim ise sesimi çok beğeniyordu. Koroyla tanışınca hemen katıldım. Bence çok güzel oldu” diyerek sevincisi paylaşıyor. Son sözü söyleyen Nuray ise “Ben koroya büyük bir istekle gidiyorum, çünkü çok mutlu bir insan olarak çıkıyorum” diyor.

TÜRKAN

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar
Hayatın, her fırsatta üstümüze süpürdügü, tozunu pasını silkeleyip, şöyle rahat bir "oh" çekip oturduğumuz her yere, hepinize Ekmek ve Gül tadında sıcacık bir merhaba!

Sezon boyunca benzer kaygılarla durmaksızın koşturduk. Elbette dileğimiz, emeğimizi sıcak yaz güneşiyle harmanlayarak kendimize bir nebze olsun alan açmak. Güneş demişken, ben de bu muhteşem yaşam kaynağının her halini, kırk yaşımdayken, bir kadında keşfettim desem inanır mısınız?

Hem de bir yerel seçim telaşı içinde, tanıştığım yüzlerce kadının arasından, tesadüf kulağıma çalınan şiirimsi sesinde, keskin parlak bakışlarının beslediği yüz hatlarında, oldukça samimi jest ve mimiklerinde güneşin her halini görebildiğim kadın. Türkan Abla...

DÜNYANIN BÜTÜN KADINLARINA DOKUNURKEN

Onunla ilk sohbetimiz kalabalıklar içinde, seçimlere dair, her kelimesi önemli diyaloglarla başladı. Yerelde kadın sorunlarını, iğneden ipliğe ne varsa bir bir eleyip, maddeler halinde önümüze sunuyor, pırıl pırıl enerjisiyle ürettiği çözümleri arkasından sıralıyordu. Aynı anda hem öğreten oluyordu, hem öğrenen. Çok sonraları, kendisini hastam olarak kabul ettiğimde, kışı yeni bitirmiş, baharı kucağına doldurup telaşla çıkıp gelmişti adeta; "Meltem Hanım MERHABA!"

Biz hem o gün, hem sonraki tedavi süreci boyunca dünyanın bütün kadınlarına dokunurken, bazen bir kitabın sayfalarında, bazen bir resmin renklerinde ya da bir tiyatro salonunun koltuklarında hatta bir gecekondunun mutfağında buluyorduk kendimizi. Hele de karışık tostla çayımıza tadını tuzunu veren Türkan Ablanın hayatı...

HAYATI SORGULAYAN KÜÇÜK KIZ

Ardahan'ın bir köyünde, kalabalık ailesinin ilk çocuğu olarak dünyaya gelmiş. Daha 6 yaşındayken yüklendiği "annelik" rolü ile kardeşlerine bakmakla başlamış hayat mücadelesi. Kardeşlerinin ocakta yanarak ölmesine de şahit olmuş, hastalıktan telef olmasına da. "O yaşta tattığın hiçbir şeyi kolay kolay unutmazsın Meltem Hanım. Yumurtayla takas aldığım ilk domates çok acı, üzüm ise çok çok tatlıydı..."

Okul çağı geldiğinde, taşınmak zorunda oldukları ilçeye giderken, yüklü öküz arabasından nehre düşüşü, babasının onu kurtarma telaşı, hala gözleri önünde Türkan Ablanın. Okumayı söküp, tanıştığı ilk karakter Fadik'in eşek heybesinden dünyaya baktığı gibi, o da başlamış hayatı sorgulamaya. Henüz 7 yaşındayken eline aldığı kitaplar, bir daha hiç ama hiç yalnız bırakmayacaktır Türkan'ı. Aradan geçen dört beş yıldan sonra, Türkan'ın babası Almanya'ya işçi olarak gider. Küçük kızın içinde kalan o koca-man boşluğu anlatırken, naif bir gülücükle kelimelerini süsler. "Babam her izne geldiğinde, annemle birlikte geriye saydığımız günler boşa çıkardı. Babamın gitgide evimize yabancılaştığını izlerdik. Bir çok bavulla gelirdi. İçindekiler beni hiç mutlu etmezdi. Babam ve getirdiği bavullar... Eşitlenmiştiler..."

Devlet memurluğundan işçiliğe, öğretmenlikten tekstile, büro emekçiliğine kadar çeşitli alanlarda, çok hem de çok çalışır. Gittiği her yerde, her haksızlıkla "mücadele" anlayışı, tek tercihi olmuştur hep.

YENİ UFUKLARA DOĞRU

Kardeşlerine kah annelik, kah ablalık ederken, denediği abilik ve babalık rollerini anımsıyor Türkan. Annesinin tek başına doğurduğu, ana kızın binbir zahmetle büyüttüğü tam 9 kardeş. Tüm bu hengamenin içinde, küçük kızın okuma aşkı her şeyin önüne geçmiş; ne annesinin geçirdiği ağır hastalıklar, ne babasızlık, ne de yaşanan yokluk onu yıldırmış. Civardan, devlet tarafından toplanıp götürülen kız çocuklarıyla birlikte devam eden okul hayatında, tuttuğu evler, maruz kaldığı haşereler, gittiği sinemalar, yaşadığı maceralar, artık yeni seslere yeni ufuklara doğru giden yolun taşlarını döşemeye başlamıştır. Doğunun en zorlu koşullarında, değil sıcak çorba, sıcak suya hasret geçen lise yılları, onu çelik bilekli, güneş yürekli bir kadın yapmaya yetecektir elbet.

MİNNETSİZ YAŞAM İÇİN

Derken üniversite yılları gelip çatmıştır. Büyük şehir de olsa, ev tutmak, çevre edinmek, ayakta durmak, savaşmak ve kazanmak hayatın öteki adıdır artık. Bundan sonrasında, üstüne ekonomik bağımsızlık da eklenince, hayata bir isim daha koyar Türkan: Minnetsiz yaşam...

Devlet memurluğundan işçiliğe, öğretmenlikten tekstile, büro emekçiliğine kadar çeşitli alanlarda, çok hem de çok çalışır. Gittiği her yerde, gördüğü her haksızlıkla "mücadele" anlayışı, tek tercihi olmuştur hep. Bu uğurda feda ettiği devlet memurluğu da, yaşamak zorunda kaldığı fakir bodrum katları da, göğüs göğüse dövüşmelerden arta kalan ceza koşulları da onun bu anlayışına zerre gölge düşürmemiştir.

Bitmeyen enerjinle, dolu dolu gülüşünle hep bizle kal GÜNEŞ KADINIMIZ...

BİR BELLEĞİN AYAKTA TUTULUŞU:

Kadınların Göç Hikayeleri

Elif Ekin SALTIK

16 Ağustos 2015-16 Ağustos 2016 tarihleri arasında Sur, Cizre, Şırnak, Yüksekova, Nusaybin, Van ve ilçelerinde ilan edilen sokağa çıkma yasaklarında yüzlerce ev yakıldı, yıkıldı, sokaklar savaş alanına döndü, ölü bedenler günlerce sokak ortasında bekletildi, binlerce insan göçe zorlandı; bir halkın belleği yok edilmeye çalışıldı. Bu tarihlerde, sadece resmi sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş zaman dilimleri içerisinde, en az 321 sivil insan yaşamını yitirdi. Bu kişilerin 79'u çocuk, 71'i kadındı.

Göç Platformu tarafından hazırlanan '2015-2017 Sokağa Çıkma Yasakları Sürecinde Kadınların Göç Hikayeleri' kitabı, işte tüm bu yaşananları hafızalara kazımak için hazırlanmış. 47 kadınla yapılan görüşmelerden güvenlik sebebiyle sadece 18'inin anlatısının yer aldığı kitapta kadınlar, yaşadıklarını, bir daha hiç anlatamayacakmış gibi aktarıyor.

PSİKOLOJİK SAVAŞIN ERİL BOYUTU

26 Temmuz 2016'da Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği (GABB) ile Şırnak ve İdil belediyelerinin, İdil'de 16 Şubat-31 Mart tarihleri arasında uygulanan sokağa çıkma yasağı ve yasaklar kalktıktan sonra geri dönüşlerde kadın ve çocukların yaşamış olduğu psikososyal süreçlere yönelik bir raporu haberleştirirken unutamadığım şeylerden biri, kadınların evlerini terk ederken "teşhir edilir" kaygısıyla sadece iç çamaşırlarını yanlarına almasıydı. Bu olay, yaşatılan zulmün, kadınlara artı yansımalarının en çıplak ifadesiydi benim için.

Kadınların Göç Hikayeleri'ni okurken de aynı şeyi daha derinden hissettim. Eşini, evladını, yakınını, evini, barkını kaybetmenin yanında ne kadar kötülük varsa yaşatılmıştı kadınlara. Bir apartmanın boduromuna saklanan aileler, evlerine geri döndüklerinde o evin kullanıldığına, talan edildiğine, kadın iç çamaşırlarının ortalığa saçıldığına, peluş oyuncaklara iç çamaşırı giydirilerek tecavüz edildiğine, eşyalarının üzerine polisin askerin tuvaletini yaptığına, dahası evlerinde insanların öldürüldüğüne tanıklık etmişti.

Göç Platformu, kitabın önsözünde, yaşananların neden özellikle kadınların gözünden aktarıldığını şöyle açıklıyor: "Özellikle sosyal medyada, kadınların işkence edilmiş bedenlerinin resimlerinin paylaşılması, kadınların özel eşyalarının teşhir edilmesi ve duvarlara yazılan cinsiyetçi küfürler, yürütülen psikolojik savaşın eril boyutunun somut yansımasıdır. Son süreçteki çatışmalı ortamın özellikle kadınlar üzerinde, zorla yerinden edilmeyle birlikte son derece derin etkiler yaratması; kadınların savaşa ve savaşın etkilerine karşı geliştirdikleri mücadele mekanizmaları ve dayanışma örnekleri, kadınların tüm bu hikâyelerini kendi ifadeleriyle görünür kılmak amacı, bu çalışmanın gerekliliğini bizim açımızdan adeta zorunlu hale getirmiştir."

Kadınların anlattığı tüm bu gerçekler, orada yaşananların boyutunuortaya koyarken, kayıpların salt rakamdan ibaret olmadığını gözlerimiz önüne seriyor.

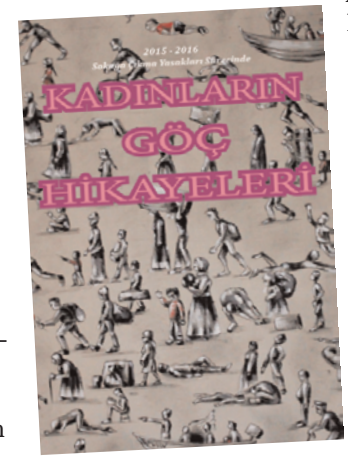

CEMİLE...

Kitaptaki 18 anlatı arasında basına yansıyan ama ne olduğunu tam olarak bilemediğimiz olaylar yer alıyor. Evinin önünde sandalyede otururken öldürülen 11 yaşındaki Cemile'yi unutmak mümkün mü? Annesi Emine Çağırga, ambulans gelmediği için, küçük kızının bedenini, kokmasın diye 8 gün boyunca derin dondurucuda saklamıştı. Sonrasını anneden dinleyelim:

"1 hafta sonra yine aradık ambulansı ve polisi, 'Nusaybin Caddesi'nden İdil'e giden yola getirin' dediler. Bir tabut hazırlayıp onu oraya götürdük. Nusaybin'den, Batman'dan bir sürü insan gelmişti. Hep beraber onu İdil Caddesi'ne götürdüler. Ama ambulanstakiler basına 'Kimse gelmesin' yasak demiş. Sonra insanların dağılması için ateş etmişler. Oğlum, 'Kurşunlar ayaklarımızın dibine düşüyordu' dedi. Devlet kalabalıktan cenazeyi alıp Şırnak'a götürmüş. Cenaze orada 8 gün kaldı. Sonra yasak kaldırıldı. Şırnak Devlet Hastanesine gittik. Cemile ile birlikte 22 cenaze vardı. Biz kızımızı onunla aynı kaderi paylaşan insanlarla birlikte gömmek istedik. Yasak kalkınca hepsini birlikte gömdük."

Daha önce de bir kızını kaybeden Emine, şimdi de Cemile'sini kaybetmişti. Onu sakladıkları dondurucuyu devletin alıp otopsi için Diyarbakır'a götürdüğünü söyleyen Cemile, "Yeni bir dondurucu aldık. Bir şey koyacak ya da alacak olsam 10 defa kapağını açıp kapatıyorum" diyor.

BÜYÜK YARALAR BİLE UMUDU ÖLDÜREMİYOR

Kadınlar savaşın maddi, fiziksel, psikolojik tüm boyutlarını en sarsıcı biçimde yaşıyor. Süreci yaşayan birçok kadın uyku bozukluğu, strese bağlı düzensiz kanama, gebeliğin son bulması, erken menopoz gibi bedensel tahribatlarla da boğuşmak zorunda kaldı. Evini terk etmeye zorlanarak göç ettiği başka yerlerde kendilerini "sığınmacı" gibi hisseden kadınları, uzak metropolere gitmekten alıkoyan ise "bir gün geri dönme" umudu.

Başka bir kadın, Pelşîn anlatıyor, yaşadıkları yıkımın onları nasıl esir aldığını ve oğlunun yaşadığı travma sonrası geldiği hali: "Sur, Hatip Paşa Mahallesi'nde oturuyorduk, yakın zamana kadar. Yasak ilanıyla birlikte hayatımız altüst oldu. Hepimizin psikolojisi bozuldu. Olanlardan çocuklarımızın, herkesin hayatı olumsuz etkilendi. Oğlum sağlıklı bir çocuktu aslında ama Sur olaylarından sonra uyuşturucu bağımlısı oldu."

Çatışmalar başladıktan sonra polis ve askerler "evden çıkın" demesine rağmen kadınlar evlerinden çıkmadı. Hem evlerini bırakmak istemediler, hem de zaten gidecek başka yerleri yoktu. Bir süre sonra savaş halinin, çatışmanın gündelik yaşamlarının bir parçası haline geldiğini şöyle anlatıyor Pelşîn: "Önceden korkuyordum, seslerden ilk 2-3 gün uyuyamıyordum. Sonra zamanla alıştım. Sanki ben de onlarla beraber çatışıyordum. Gece gündüz çatışmalar durmuyordu."

BARIŞ VE ADALET ÇAĞRISI

Kadınların yaşadıkları acı ve kayıplar gibi, savaşa karşı duruşları da ortaklaşıyor. Yaşananlardan ötürü büyük üzüntü duyan kadınlar, bu işin ancak barış ile çözüleceğine olan inançlarını içtenlikle dile getirirken, silahların susması çağrısı yapıyor. Bir başka önemli mesajları ise "birlikteliğe, beraberliğe" yaptıkları çağrı oluyor. Bir annenin "Onlar yıkacak, biz yeniden kuracağız" sözlerinde ifadesini bulan umut, onlar için en büyük dayanak. Kadınlar adalet istiyor...

Genç kadınlar 'Okulu bitirmemi engeller' kaygısıyla sessiz kalıyor

Eren AKTAŞ
Ankara

Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi'nde geçtiğimiz aylarda bir akademisyenin öğrencisine yönelik cinsel saldırısı sonrası öğrenciler ve akademisyenler büyük bir eylem gerçekleştirmişti. Benzer taciz olaylarının yaşanmasının olası olduğunu belirten kadın öğrenciler, "Okulu bitirmemi engeller, gibi endişeler eşliğinde ve gelecek kaygısıyla sessiz kalınıyor" diyor. Benzer bir olayın daha önce de yaşandığını, ancak üstünün okul yönetimi tarafından kapatıldığını iddia eden kadın öğrenciler, akademide tacize karşı bir an önce önlem alınmasını talep ediyor.

Kampüs içerisinde konuştuğumuz öğrenciler, başta cinsiyetçi eğitimin son bulmasını istediler. "Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" projesinin MEB tarafından kaldırılmasının ardından YÖK'ün de "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" projesini sonlandırdığına dikkat çeken öğrenciler, "Bu proje toplumsal değerlerimize aykırı diyorlar. Ancak asıl insanlık değerlerine aykırı olan bu cinsiyetçi eğitimlerle kadın bedenini aşağılayarak, ikincil göstererek, yeni tecavüzcülerin yaratılması" dedi.

Okulda benzer taciz olaylarının yaşanmasının olası olduğunu belirten bir kadın öğrenci şöyle devam etti: "Nedeni ise 'okulu bitirmemi engeller, o akademisyen olduğu için beni haksız çıkarırlar' gibi kaygılar eşliğinde gelecek kaygısıyla da sessiz kalmak." Özellikle de tecavüzcülere, istismarcılara verilen beraat ve iyi hal indirimlerinin kadınları "Zaten bir şey yapılmıyor" noktasına getirdiğini de ifade eden öğrenciler, "Bütün bunlara rağmen okulda ilk defa böyle bir durum için birliktelik sağlandığını gördük, bu nedenle umutluyuz" dediler.

Ömrü çalışarak geçen Meral'in hikayesi...

Gülsen SAYHAN
Esenyurt / İstanbul

Meral'le hayata dair oradan buradan sohbet ediyorduk geçenlerde. Laf lafı açtı, 45 yaşındaki Meral'in tüm hayatı çalışarak geçmiş. 12 yaşında bir ayakkabı fabrikasında başlamış çalışmaya. Ufak tefek, ince, narin yüz hatları var Meral'in ama gözlerine bakınca hayatta gerçekten ne istediğini bilen kararlı bir kadın olduğunu belli ediyor. Küçük yaşlarda başladığı çalışma hayatında kendisine ne iş verilse yaptığını söylüyor. Küçücük yaşta girdiği çerçeve fabrikasında tinerle vernikle çerçeve temizlediğini, ailesinin paraya ihtiyacı olduğunu, böyle çalışarak büyürken kendisini hiç tanımadığı birinin istemeye geldiğini ve aile kararıyla evlendirildiğini anlattı, "Evlendiğim kişinin ailesi Bebek'te kapıcılık yapıyor. Bir dönem ayrı evde oturduk sonra eski eşim çalışmadığı için biz de onların yanına taşınmak zorunda kaldık. Bir oğlum oldu hem çocuk bakıp hem de kapıcılık yapmaya başladım. Eşim hem çalışmıyor hem de sürekli alkol alıyordu, şiddet uyguluyordu. Sonra bir şirkette çalışmaya başladım, temizlik, çaycılık işlerine bakıyordum. İkinciye hamile kaldım yine de çalışıyordum."

SAKIN PES ETMEYİN

Merale bu süreçte kayınvalidesi de psikolojik şiddet uyguluyormuş. Bir dönem her şeyin kötüleştiğini anlatıyor, "Bitmeyen kredi borçları, hiçbir zaman ne için çekildiğini bilmediğim paralar ve 'Aman evimize icra gelmesin' diye sürekli çalışmak zorunda kalmalarım..." İplerin eve haciz geldiğinde koptuğunu söylüyor Meral, "Birden bire gelen hacze çok sinirlendim. Aldım çocuklarımı babamın evine gittim. Babam anneme söylemiş, 'Ne işi var iki çocukla burada gitsin' diye. Annem de bana nasıl söyleyeceğini bilemiyordu, ben annem ve bütün kardeşlerim hep çok korkardık babamızdan. Koca evine gitmekten başka çarem kalmamıştı." 5 sene daha şirkette çalışan Meral'e patronu emekli olunca "Gel bizim evde çalış" demiş. "Bende kabul ettim. Her gün evlerine temizliğe gidiyordum. Yolda giderken benim gibi temizliğe giden kadın arkadaşlarla karsılaşıyorduk birbirimize yaşadığımız sorunları anlatıyorduk."

Meral iç çekerek, o evde çalışırken yaşadığı sorunları anlatmaya başlıyor, "Dışarıdan geldiğim elbiseyle oturduğum koltukta yastığa yaslanmama izin vermiyorlardı. Oysaki neredeyse 15 yıldan beri yanlarındaydım. Çok zenginler ama hiçbir zaman kimseye bir iyilik yaptıklarını görmedim."

Bu arada boşandığını söyleyen Meral, boşandığı için hiç pişmanlık duymadığını, çocuklarını büyüttüğünü, okuttuğunu söylüyor ve tüm kadınlara bir mesaj gönderiyor; "Sakın pes etmeyin ve hayatınıza sahip çıkın."

Sağlık sisteminin dilsiz emekçileri:

ECZANE TEKNİSYENLERİ

Uzman Eczacı Ayşegül BEKTAŞ
Esenyalı / İstanbul

Ömrümce sevmedim "patron" etiketini. Çalışan tüm dostlara hep emekçi olarak baktım. Bazılarımız üniversite okuyup; eczacı, doktor, avukat ünvanı alabilirken kimilerimiz de elden geldikçe yarım kalan hayallerinin ucundan yakalamaya çalışır. Tıpkı eczanelerimizin gizli kahramanları, eczane teknisyeni dostlarımız gibi. Her daim gülen yüzleri ile sağlık problemlerimizle ilgili ilk danıştığımız, birinci sağlık basamağımız olan eczanelerimizin vazgeçilmezleriler. Peki onlardan her daim "güler yüz" beklerken hiç düşündük mü yaşam mücadelelerini? Bize sonsuz sabır ile gülmelerini, anlatmalarını, hatta bazen sinirimizi yatıştırmalarını, bağırsak da alttan almalarını beklediğimiz dostlarımızın hayatlarını düşündük mü hiç! Benim yanımda 4 yıldır bir kadın olarak tüm zorlukları göğüsleyen mesai arkadaşımın hikayesi mesela... Babasını kaybetmiş, köyünde okuyamamış ama dedesi annesine "Al yavrularını git İstanbul'a, okusunlar" deyince buraya gelmişler. Annesi bana "Okusun, öğrensin istiyorum " dediğinde başladı onunla mücadelemiz. Gözlerime ışıl ışıl bakarken içinde kocaman bir istek olduğu anlaşılıyordu. Dört yıl el ele verdik, şimdi üniversiteden aldığı "eczane teknisyeni" diplomasının çerçevesine bakarken hâlâ aynı ışıltıları görüyorum gözlerinde. "Kız çocuğu çalışmaz" diyen akrabalara rağmen; gece nöbeti, büyükşehir demeden, yılmak bilmez dostumla gurur duyuyorum! Hayatta hiçbir şey için geç değildir ve umut her zaman vardır. Zor şartlarda çalışan teknisyenler bu yaşam mücadelesine, yıllarını vermiş emekçilerimiz maalesef hem devlet açısından "EYT" ile mağdur edilirken hem de hakları olan kıdem tazminatları konusunda işverenleri ile sıkıntılar yaşıyor. Bu anlamda; tazminat bir haktır ve işverenden mutlaka talep edilmelidir. Eczanelerin yoğun ve uzun çalışma saatleri altında; 55 saati aşan mesailer için ek ücret ya da çalışma saatlerinin düzenlenmesi haklarına da ayrıca sahiplerdir. Talep edebilecekleri ile ilgili bilgilendirilmeli ve ezici "patron düzeni" altında ezilmemelidirler! Haftanın 6 günü, günde 10 saat mesai yapan bu dostlarımız görünmez emekçilerdir aslında! Meslek örgütleri, dernekleri ile bütünleşme çabaları olan ama yeterli düzeyde seslerini duyuramayan eczane teknisyenlerimizin haklarını bir nebze duyurmak istedim. Özellikle kendi eczanemde emek verip, eczanemizi yuva yapan tüm teknisyen dostlarıma teşekkürü kocaman bir borç bilirim.

Değişen bir şey yok yine engellenenleriz!

Bir Engelli Haftasını daha geride bıraktık. Ben, sağlıksal zorluklar yaşayan, bedensel koşulları ağır olan bireyim. Öncelikle belirtmek isterim ki, engelli olmaktan ziyade engellenen bireyler vardır ve ben de onlardan biriyim. Nedir bu engel? Vücutları ya da zihinleri normal kabul edilen birey ile bir takım problemlerle baş eden, gerek bedensel, gerek zihinsel yetersizlikleri olan bireyler aynı dünyanın insanı lakin problemi olan bireyler diğer insanların yaptığı aktiviteleri yaparken ekstra çaba ve emek vermek durumda. Dünyamız da çok fazla engel olduğu için çoğu problemi aşamama durumuna engel diyoruz... Evet çoğu engelde takılıyoruz lakin o engeller kalkabilir; bizlerin gücü yetemeyebilir fakat normal yaşam şartları olan bireyler bizlerin engellerini büyük ölçüde kaldırabilir...

Mesela merdivenler; onları aşmak o kadar güç ki hatta çoğu zaman imkansız. Mesela kaldırımlar; bu küçük görünen ayrıntılar bizleri engelli yapan şeyler. Sırf bunlar yüzünden birçok "engellenen" olarak hayatı yaşayamıyoruz. Zannediliyor ki bizlerin sadece hastane ve ev arasında gidip gelmekten başka bir şey yapmamıza gerek yok. İşte bu algı birçok engelden en korkunç olanı ve ne yazık ki bu aşılması en güç unsur.

Birçok engel aşılabilir ancak bizleri birey yerine koymayan zihniyette çakılıp kalıyoruz. Hâlbuki bizler, en az sizler kadar kültür faaliyetlerinde, eğlence amaçlı yerlerde, eğitim kurumlarında kısacası her yerde olmak istiyoruz.

Mesela ben, bir kaç hafta önce tiyatro izlemek istedim. Sanatsal etkinliklere çok ilgi duyuyorum fakat çok az gidebiliyorum. Çünkü saydığım engellere çok fazla takılıyorum. Tiyatro oyunu, devlet tiyatrosunda sahnelendiği halde ne akülü arabama göre rampa, ne yerleşebileceğim alan, ne de iyi duyabilmek için yeterli ses sistemi var. Oraya gittiğimde uygun koşullar sağlanmıyor. Şikayetimi söylediğim halde anlaşılmamış olmak çok ağır... Oysa ki bunların hepsi aşılabilir engeller, bizler aşmakta güçlük çektiğimiz için hemen "engelli" diyorlar halbuki bizler engelleniyoruz. Bir gün kabul görmek ve tüm engellerin aşıldığını görmek dileğiyle...

Ezgi Polen ÇELİK / ANTALYA

'Barış' diye haykırmak için sahadayız

Bundan dört yıl önce yaşanan Ankara Katliamı'nda hayatını kaybeden 103 insandan biriydi Korkmaz Tedik. Ardında barışı ve umudu, dostluğu daha yüksek sesle haykıran birçok insan bıraktı. Biz de durmadan, yılmadan, korkmadan, yüksek sesle haykırmaya ve yaşatmaya devam edeceğiz. Onun adına 4 yıldır 'Geleneksel 103 Korkmaz İnsan, Barış ve Dostluk turnuvası' gerçekleşiyor.

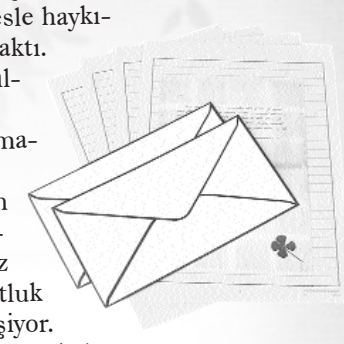

Bu turnuva bu anlamda benim için de çok önemli ve anlamlıydı. İlk turnuvada biz kadınların birçoğu ilk defa topu ayağımıza değdirenlerdik.Yine de cesaret göstererek sahaya çıktık. İlk sahaya çıktığım gün kalça kemiğim çatladı ve uzun süre düzelemedim. Fakat ikinci sene hiç tereddüt etmeden "Yine o sahada olmalıyım" dedim.

Her sene kadın takımlarının sayısı çoğalıyor. Eğitim Sen, Mirabel Kardeşler, Mart Menekşeleri, Mira'nın Yıldızları, İlerici Kadınlar Meclisi, BES'li Kadınlar, Alyazma, Ergene Stare, Korkmaz Kadınlar, Konyaaltı Cemevi Kadınlar takımı olarak bu sene on takım katılacağız.

Geçen senelerden farklı olarak bu sene iki tane çocuk takımı da olacak. 10 Ekim 'de katledilen en küçük barış katılımcısı olan Veysel Ataman ve geçen aylarda Finike'de tarlada çalışırken hortumun şiddetinden başına sert cisim gelerek kaybettiğimiz Berivan Karakeçili adına kurulan iki takım da yer alacak. Bu turnuvaya emek veren, büyüten, katılan herkes var olsun. Yine her gol barış ve dostluk için olacak. İnadına barış ve demokrasi demekte ısrarcı olacağız. 21 Haziran'da başlayacak olan turnuva Antalya, Muratpaşa Konuksever stadında başlayacaktır. Barış ve demokrasi dostları herkesi bekliyoruz.

Zuhal Mercan / Mirabel Kardeşler Oyuncusu / ANTALYA

Biliyorum, birleşerek çoğalacağız

Her geçen gün bir yenisi ekleniyor kadın cinayetlerine, çocuk istismarlarına. Kadın her yerde eziliyor, şehir ülke ayırt etmeden. Malatya'da da böyle. Bu coğrafyada yalnız yaşayan bir kadın olmak, âdeta yaşam savaşı vermek gibidir. En basiti sokağa çıkacaksan giydiğin eteğin, elbisenin boyunu defalarca düşünmektir aslında. "Acaba rahatsız eden olur mu, başıma bir şey gelir mi" tedirginliği yaşamaktır. Çünkü eğer başına bir şey gelirse toplumun ahlak değerlerini çiğnediğin içindir ki bu ahlak bu kime göre neye göredir? Erkek gezebilir, geç saatte dışarı çıkabilir ve hatta eğer geç saatte dışarıda isen erkeğin seni rahatsız etme hakkı vardır. Kadın dışarı çıkamaz, açık giyinemez gece gezemez. Eğer bu duruma baş kaldıranlardansan; toplumun değerleri seni yargılar. Tabii Malatya'da kadın olmanın en kötü yanı da hepimizin bildiği pembe trambüs. Birçok kişinin tepkilerine rağmen hala devam etmekte bu pembe trambüsün seferleri. Kadınsan, erkekler ile aynı otobüse binmemelisin. Yani kadınsan, bütün ortamlardan izole olmak zorundasın. Buralarda kadın olmak; aileden baskı görmek, okutulmamak, 18-19 yaşında evlenip hayatını tamamen bir erkeğin eline bırakmak zorunda kalmak ve şiddete baskıya maruz kalmaktır. Bu coğrafyada sokakta bir erkekten ya da herhangi birinden şiddete maruz kalabilirsin, âmâ erkek arkadaşınla el ele yürüyemezsin. Fakat bunlara rağmen haklarını bilen, bu topluma rağmen ses çıkarmayı başarabilen kadınlar var. Kadınların kendini bulduğu bir dergisi var: Ekmek ve Gül. Ve Biliyorum, birleşerek çoğalacağız.

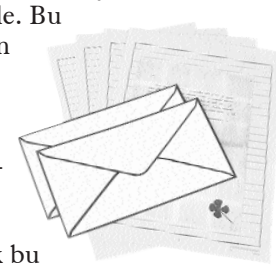

Berfin GÜLER / MALATYA

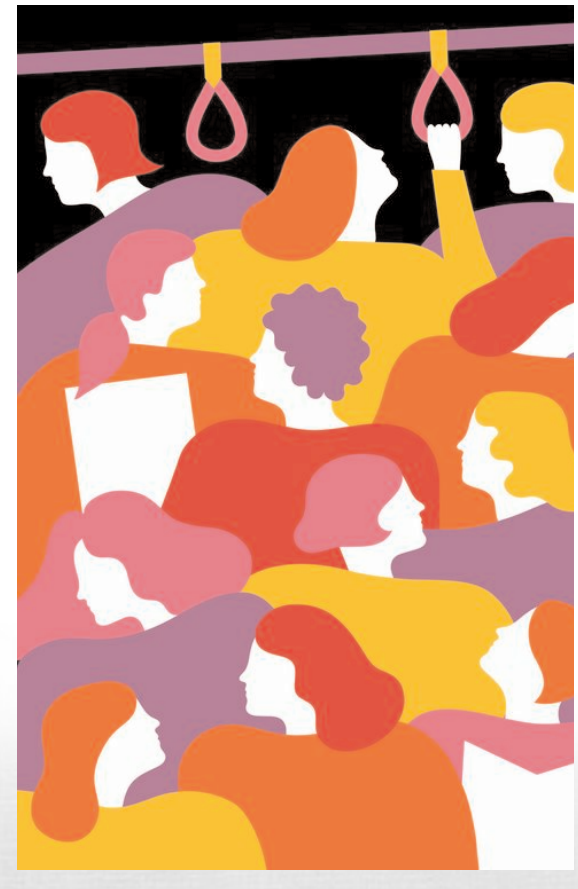

HEM BAYRAM HEM SEÇİM ARİFESİNDE HEP AYNI SORU

AKŞAMA NE PİŞİRSEM?

Gözde TÜZER

"Sen şimdi tatil için gidiyorsun da seçim için geleceksin değil mi?" diye bir soru geliyor, biraz da uyarı mahiyetinde. "Babam sponsor oldu 21'inde buradayım' diyorum. Herkeste bir gülümseme... Bu arada yine aynı soru geliyor; "Off akşama ne yemek yapacağız ya..."

Bir Kürt, bir Rus, bir göçmen ve bir İç Anadolulu... Yok yok, bu bir fıkra değil. Bu dört birbirine benzemezin ortak noktası çocukları... Zaten ister çok zengin olun bakıcılar, dadılar olsun, ister çok fakir olun hiçbir şeyiniz olmasın, kadınların ortaklaştıkları en temel nokta, çocukları. Yedikleri, içtikleri, giydikleri, okulları ve en önemlisi gelecekleri... Nerede okuyacaklar, nasıl bir eğitim alacaklar? Tam gün olsa ayrı, yarım gün olsa ayrı dert...

Geçim derdine seçim derdi, yaz tatiline bayram tatili ekleniyor ama uzun vadede hepimizin sorunu geçim sıkıntısı. Tüm konuşmaların sonu hemen aynı cümleyle noktalanıyor; "Her şey çok pahalı ya!"

Parkta oturuyoruz hepimiz. (Çocuk parkları için demokrasinin merkezi diyebiliriz bence) "Pazardan geldim, havuç 6 liraydı" diyorum, "Kapyayı 13'e gördüm, et alırım o paraya be", "Sorma, soğan 4.5 liraydı yine..", "Domates düşse de sos yapsak" diye devam ediyoruz.

Ve hepimiz için kritik soru geliyor; "Eee akşama ne yemek yapacağız?" (Kahrolsun toplumsal cinsiyet rolleri!)

BİZ PAZARA GİDEMİYORUZ YAHU

Bayrama yaklaşırken ister istemez masraflar da artıyor. Zaten cep delik cepken delik, çocuğa ne alacağız, kime gideceğiz, ne yapacağız derken hemşire arkadaşım dert yanıyor: "Ben yine vardiyada olacağım, güya hemşireyiz ama ne gece belli ne gündüz." Başka bir arkadaşım "Bizim patron yurtdışına çıkacakmış eşiyle bayram tatilinde, ben de evde olurum" diyor. Tabi yurtdışı ve tatil kelimeleri aynı cümle içinde geçince hepimiz bir sinir oluyoruz. "Ne demek tatil, ne demek yurtdışı, kimsin sen arkadaşım, biz pazara gidemiyoruz yahu..." diye devam ederken cümleler, konuştukça yükseliyoruz hep beraber. (Yaşasın servet düşmanlığı!)

İşten yeni çıkartılan bir arkadaş, "Benim kızın yazlıklarını aldım geçen gün bayramlıkları da çıkardım aradan ama 300 lira harcadım, bitti bütün para" diyor. Yahu bu çocuklar ne kadar çabuk büyüyor! Tabi ki güzel güzel sağlıkla büyüsünler, boyları uzasın, kiloları artsın da, bir de bunun kıyafet derdi var. Altı ayda bir gardırop yenilemek nedir arkadaşım. Paçalar kısalıyor, uzun kollular omuzlardan geçmiyor, düdük gibi kalıyor çocukların üzerinde kıyafetler. Büyük alsan, o da bir dert. Bu sefer de üzerinden düşüyor her şey. En güzeli küçüklere vermek. Küçülen kıyafetler hoop küçüklere... (Annemin deyişiyle "Eskiden yoktu alamıyorduk, şimdi var yine alamıyoruz.")

Bu arada iş konusunu soruyoruz. Birçok yerle görüşmüş ancak asgari ücret bile vermediklerini anlatıyor: "En son güvenlikte bir yer buldum, ama onun da saatleri uymadı. Kızı nereye bırakacağım, yaz okulları 1600'den başlıyor. Hadi onu da halletim diyelim, saat 14-22 arası dediler. Nasıl yapacağım ki..."

ZENGİNİN PARASI

Konu dönüp dolaşıp seçime geliyor. Hemen herkes sinirli bu konuda. Yeni bilgiler hemen ögrenilip tüketiliyor. "Çaldılar diyorlar da kim çaldı?" sorusuyla başlıyor, "İstanbul'da para çok büyük" ile devam ediyor. En son gündemse Ankara... Melih Gökçek'e verilen 3 araç, depodan çıkan toplar ve 1 milyar liralık ihale gündemde... "Ankara'da bunu yaptılarsa İstanbul'da neler yapmışlardır...", "Üç aracın ikisini vermiş, biri kalmış Gökçek'te, arsız bunlar ya", "Düşünsene Gökçek ihaleyi 1 milyara yapıyor, Mansur 188 milyona. 800 bin cepte..."

800 bin deyince hesaplamaya çalışıyoruz. 800 binle ne yapılır, ne alınır diye. Eee zenginin parası züğürdün çenesini yorar.

Tam bunları konuşurken konu bana geliyor. "Sen şimdi tatil için gidiyorsun da seçim için geleceksin değil mi?" diye bir soru geliyor, biraz da uyarı mahiyetinde. "Babam sponsor oldu 21'inde buradayım, 23'ünde seni evimde istemiyorum, git oyunu kullan sonra ne zaman istiyorsan alacağım ben biletini' dedi" diye anlatıyorum. Herkeste bir gülümseme...

Bu arada yine aynı soru geliyor, "Off akşama ne yemek yapacağız ya"

'BU KADAR DA OLMAZ'

Herkesle vedalaşıp ailemin yanına geldiğimde, teyzelerle sohbet ediyorum. Hemen hepsi 60 yaş üstü, genelde çocukları çalıştığı için torun bakıyorlar. Bayram için hazırlıklara başlamışlar. Balkondan sesleniyorum karşı komşuya "Teyzem başlamışsın temizliğe" diye, "Bayram geliyor kızım, ne yapayım, çocuklar gelecek" oluyor yanıtı. Alt komşuyla karşılaşıyoruz, pazardan geliyormuş. "Her şey ateş pahası kızım, her şeye zam geliyor, pazarcılar da haklı ama bizim maaşlara zam gelmiyor ki" diyor.

Benim ufaklıkla bahçede oynarken teyzeler de geliyor, yılların AKP'lileri ama AKP'ye çok kızgınlar. Hemen hepsi İmamoğlu'nu kendi oğulları gibi görüyor, "Yapılmaz bu kadar, biz böyle bilmiyorduk, hırsızlık günahtır ama hırsız diye iftira atmak daha günahtır, şu Ramazan gününde kul hakkına girdiler" diyorlar. Şu 19 günde öğrencilerin akbilinin 40 liraya inmesi, görüşmelerin canlı yayınlanması takdirle karşılanıyor. "19 günde bunu yapan 19 ayda neler yapar" deniyor.

Tam bunları konuşurken yine aynı soru geliyor, "Ocakta yemeğim vardı, yanına ne yapsam acaba, siz ne yapıyorsunuz?"